

Jesús Tté Buaë Kit Juan tö

Juan

Yëkkuö i' kit Juan tö e' dör Jesús ttökatapa dabom eyök k_i bö_l e' eköl. Yëkkuö i' k_i Juan tö Jesús ttökata eköl tté cheke (13.23; 19.26; 20.2,21; 7.7, 20, 24). E' kiëitö "Jesús ttökata dalër taië iëna e'." Ibikeitsèsö tö Juan wák tso' e' chök es. Ie' dör Israel aleri. Ie' ena iël Santiago e'pa ki' Jesús tö ittökataie. Ie'pa bak kaneblök nima kli'uk. Ie'pa bak senuk batsöri taië me'r Galilea e' o'mik tsinet. Iklö'wésö tö yëkkuö i' kit ie' tö Jesús kune' e' k_i duas de dabom paryök ena suliyök e' shü ulat (80-90 DC).

Ie'pa tö ibikeitsè tö ie' tö ikit Israel aleripa bak senuk bánet Israel esepa a. Juan 20.31 eë ie' tö se' a ikkachè tö ìie ie' tö yëkkuö i' kit. E' tö ichè i' es: yëkkuö i' kitule as a' tö iklö'yü tö Jesús dör Skëkö_l Alà pairine'bitü idi' wa s'blúie e'. Nies ikitule as sene michoë dò a' ulà a' erblò ie' mik e' wa. Es Juan tö ikit. Yëkkuö i' k_i ie' tö se' a ikkachè bua'iewa tö Skëkö_l dör Jesús Yé.

Mik Juan wötënewa s'wöto wé a dayè nane kiè Patmos eë etä ie' dewatke këkëlaie. Mik ie' bak eë, etä Jesús tö ie' ka' yëkkuö kiè Apocalipsis e' shtök. Nies ie' tö yëkkuö tsitsirla skà kit dökä mañat.

Skëkö_l Ttò yöne s'ditsöie

1 ¹Tsawe ta eköl kiè Skëkö_l Ttò e' tso'tke. Ie' tso' Skëkö_l ta, nies ie' dör Skëkö_l. ²Kenet ie' tso'tke Skëkö_l ta. ³Skëkö_l tö iyi ulitane yö' ie' ta nita. Kè ì ku' ká i' k_i, e' kè yöneñak ie' wa. ⁴Ie' dör sene michoë e' wák. Ie' dör wes bö'wö es, e' tö se' er ñi'weke. ⁵Bö'wö ñe' tö se' er sulué tso' wes stui a es e' ñi'wemir. Kè ì sulu e' alòpaka ik_i.

⁶Wëm eköl patkë'bitü Skëkö_l tö e' kiè Juan. ⁷E' dë'bitü yi dör bö'wö ñe' ttekölíe itté pakök as sulitane erblò imik Juan tö itté pakeke e' wa. ⁸Ie' wák kè dör bö'wö ñe', erè ie' dë'bitü itté pakök.

⁹Yi dör bö'wö ñe' e' dör bö'wö chökle datse ká jai a sulitane er ñi'woie e'. ¹⁰Ká i' kos yö' Skëkö_l tö ie' ta nita, erè mik idë'bitü ká i' a, etä ká i' wakpa kè éna iane tö yi dör ie'. ¹¹Ie' dë'bitü iwák ká a ena iwák ditséwöpa a, erè e'pa kè wa ikinewa. ¹²Erè wépa tö ikiéwa ta ierblé imik, esepa a kawö méitö as idörak Skëkö_l ala'rie. ¹³Ie'pa de Skëkö_l ala'rie, erè

e' kè dör wēs se' ala'r kurke yé wa mì wa es. Ie'pa de Skèköl ala'rie ie' wák er wa.

¹⁴Wé kiè Skèköl Ttò ñe' yöne s'ditsöie tã isene' sa' shuã. Ie' dör Skèköl Alà eköl è e'. Ie' wa Skèköl er buaè chò se' a ena wēs Skèköl dör moki, e' kos kkayène se' a. E' su' sa' tó. ¹⁵Juan tó ie' tté paka' tã ichéitò aneule: “Wëm i' yè'yò a' a mik ye' iché tó wëm eköl daia ye' ukuöki s'pattök ye' skéie, e' tso'tke ká iaiaè ye' yöki, e' kuëki ie' dör buaè ichökke ye' tsata.”

¹⁶⁻¹⁸Skèköl ttè dalöièno e' mène Moisés wa. Erè kos Skèköl er buaè chò se' a ena wēs ie' dör moki e' jchenewa sa' wã Jesucristo wa. Kè yi wã Skèköl suule iwöbla wa, erè ilà eköl è tkèrie iyé tã, e' dör ñies Skèköl, e' tó iyé kkaché se' a. E' kuëki ie' dör er buaè chökwa. Ie' er buaè kí ché se' a taiè shute.

Juan dör S'wöskuökwak e' tó Jesucristo tté paké

(Mateo 3.11-12; Marcos 1.7-8; Lucas 3.15-17)

¹⁹Judiowak wökirpa tó sacerdotepa ena Leví aleripa, e'pa wēlepa patké Juan ska' ichakök: “¿Yi dör be'? ¿Be' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'?” ²⁰Juan kè wã iblène. Ie' tó ie'pa iüté yësyësé:

—Ye' kè dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'.

²¹Ie'pa tó iskà chaké:

—E'ma ¿be' dör yi? ¿Be' dör Skèköl tteköl bak kiè Elías e'?

Juan tó ie'pa iüté:

—Au, ye' kè dör ie'.

Ie'pa tó iskà chaké:

—¿Be' dör Skèköl tó iyè'at tó itteköl skà datse e'?

Etã Juan tó iüté:

—Au, ye' kè dör ie'.

²²Etã ie'pa tó iskà chaké ia:

—E'ma, ¿be' dör yi? Sa' kí ikiane jchenowã yësyësé chène yi tó sa' patké e'pa a. E' kuëki ichó sa' a tó ¿yi dör be'?

²³Juan tó ie'pa iüté:

—Ye' dör wé yè' Skèköl tteköl Isaías tó e'. Ie' tó iyè': ‘Ká sir poè wé kè yi serku' eë yile ttöraè aneule, e' tó icheraè: A' er mane'ú Skèköl datse e' yöki. E' dör wēs ñalã yuèsò yësyësé ie' yöki es.’^a

²⁴Etã wépa patké fariseowakpa tó ttök Juan tã, ²⁵e'pa tó ie' a iskà chaké:

—Be' kè dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e', be' kè dör Elías, be' kè dör Skèköl tteköl ñe', e'ma ¿i kuëki be' tó s'wöskueke?

²⁶Ie' tó iüté:

—Ye' s'wöskueke di' a, erè eköl dur a' shuã kè ijcher a' wã tó yi idir, ²⁷e' döraè ye' ukuöki kaneblök ye' skéie. Ie' dör kékè taiè ye' tsata, e' kuëki ie' klökkuö kicha è kè wötsënanuk ye' siarla e' a.

^a 1.23 Isaías 40.3

28 E' k_{os} tka Betania. Ká e' a_{te} di' kiè Jordán e' w_{ishet}. Ee Juan tso' s'wöskuök.

Jesús dör Skëköl obeja jchëne e'

29 Bule es tã Juan tö Jesús sué tö idatse ie' ska' tã ichéitö: “Isaú. Wì idatse e' dör Skëköl obeja pupula patkébitu jchë ì sulu wambleke sulitane tö e' nuí olo'yoie e'. 30 Ie' wì paka' ye' tö a' a mik ye' tö iyè': ‘Eköl doia ye' ukuöki, e' tso'tke ká iaiaë ye' yöki, e' kueki ie' dör buaë ichökle ye' tsata.’ 31 Ye' wák kè wã ijcher bua'iewã tö yi dör ie', erè ye' tö s'wöskueke as Israel aleripa wã ijcherwã tö yi dör ie'.”

32 Nies Juan tö iché: “Ye' isué tö Wiköl Batse'r datse ká jaì a nubölie, e' a_{te} ie' a. 33 E' yöki ye' kè wã ijcher tö yi idir, erè Skëköl tö ye' patkè' s'wöskuök di' a, e' tö ye' a iyè': ‘Yi ki Wiköl batse'r de a_{te} ie' a, e' dör wé tö a' iekewã Wiköl Batse'r a e' wák.’ 34 E' sué ye' tö, e' kueki ye' tö ichè a' a tö ie' dör Skëköl Alà ichökle.”

Jesús ttökatapa tsá

35 Bule es tã Juan durne ee tã ie' tã ittökatapa de böl. 36 Mik Juan tö isué tö Jesús damiã e' wa, etã ie' tö iché ie'pa a:

—jWëm wì dör Skëköl obeja pupula patkébitu jchë se' skéie e'!

37 Ì ché Juan tö, e' ttsé Juan ttökatapa böl tö, etã e'pa míyal Jesús itöki. 38 Jesús e' wötréene tã isué tö idatserak ie' itöki tã ichakéitö:

—¿ì kiane a' ki?

Ie'pa tö iüté:

—A Rabí (judioie ttè e' wã kiane chè s'wöbla'ukwak), ¿wé be' serke?

39 Etã ie' tö ie'pa iüté:

—A' shkó isaük.

Etã ie'pa míyal ie' tã, tã wé ie' serke, e' sué ie'pa tö. Mik ie'pa míã ie' tã etã diwö detke tkël. Ie'pa e' tséat ie' ska' dò katuirketke ekkè.

40 Ittökatapa böl tö Juan ttò ttsé' tã imineyal Jesús itöki, e' eköl kiè Andrés, e' dör Simón Pedro èl. 41 E' ukuöki bet tã Andrés tö ièl Simón e' kué tã ichéitö ia:

—Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie, e' kué sa' tö. (“Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie” e' kiè judioie “Mesías” ena griegoie ikiè “Cristo”).

42 E' ukuöki tã Andrés wã Simón mítser wé Jesús tso' ee. Mik Jesús tö Simón sué, etã ie' tö iché ia:

—Be' dör Simón, Juan alà, erè be' kirdaë Cefas (griegoie s'kiè Pedro, e' wã kiane chè ák.)

Felipe ena Natanael e'pa kié Jesús tö ittökatapaie

43 Bule es tã Jesús tö ibikeitsé tö “ye' mi'keã Galilea.” Kam ie' mi' e' yöki tã ie' tö Felipe kué tã ichéitö ia:

—Be' shkó ye' t̄a ye' ttökataie.

⁴⁴Felipe dör k̄a kiè Betsaida e' wak. Andrés ena Pedro e'pa serke ñies Betsaida. ⁴⁵Felipe t̄o Natanael kué t̄a ichéit̄o īa:

—Wé pairine'bitu' idi' wa s'blúie kit Moisés ena Skéköl ttekölpa t̄o yékkuò k̄i, e' wák kué sa' t̄o. Ie' dör Jesús, José serke Nazaret, e' alà.

⁴⁶Natanael t̄o iché:

—¿Ì buaè döttsami Nazaret?

Felipe t̄o iché īa:

—Be' shkó sa' t̄a, t̄a iwà saú.

⁴⁷Mik Jesús t̄o isué t̄o Natanael datse t̄a ichéit̄o:

—Wëm wí e' je' dör Israel aleri bua'ie. Ie' kè kachöta'.

⁴⁸Natanael t̄o ie' a ichaké:

—¿Ì be' a ichök t̄o ye' dör es?

Ie' t̄o iüté:

—Ye' kè ku' dur ee, erè kam Felipe t̄o be' kiò, e' yöki ye' t̄o be' su' higuera klò dikia.

⁴⁹Natanael t̄o iché ie' a:

—A S'wöbla'ukwak, iBe' dör Skéköl Alà ichók! iBe' dör Israel aleripa blú ichók!

⁵⁰Jesús t̄o ie' iüté:

—Ye' be' a iché t̄o “ye' be' su' higuera klò dikia,” ¿e' è kueki be' erblé ye' mik? Erè e' tsata be' t̄o ikí sueraia.

⁵¹Ñies ie' t̄o iché:

—Moki ye' t̄o a' a iché t̄o k̄a jaì sueraè a' t̄o áie t̄a a' isueraè t̄o ye' dör S'ditsö Alà e' dör wes klökata^b es shkokaie k̄a jaì a, e' k̄i Skéköl biyöchökwakpa shköke wo'k wa'k.

Ulabatsè k̄ewö tkö'weke Caná

2 ¹Böiki es t̄a ulabatsè Caná at̄e Galilea ee, ee Jesús mì tso'. ²Ñies Jesús ena ittökatapa kiule, e'pa de ulabatsè e' k̄ewö tkö'uk. ³Mik ie'pa vino enewa, et̄a Jesús mì t̄o iché ie' a:

—Vino enewa.

⁴Jesús t̄o ie' a iché:

—¿Iók be' t̄o e' ché ye' a? Kam ye' k̄ewö dò iwà kkachöie t̄o yi dör ye'.

⁵Et̄a imì t̄o iché íyi watiökwakpa a:

—Ì kos chekeitö a' a, e' ú a' t̄o es.

⁶Ee skau tso' teröl (6) judiowak e' batse'ukerak Skéköl a, e' dí dapa'woie. Skau ek è a di' chok̄a galon dök̄a dabom böyök (20) ö dabom mañayök (30) ekkè. ⁷Jesús t̄o iché watiökwakpa a:

—Skau ikkèpa wà iók̄a chiè di' wa.

^b 1.51 Génesis 28.11 saú.

Ta watiökwakpa tö iwà iékarak es. ⁸Etá Jesús tö iché iarak:

—I' ta itsá yóttsa elkela ta itsúmi ikéwö tkö'uk wökir a pattsé.

Es ie'pa tö iwé. ⁹Etá iwökir tö di' yöne vinoie e' pattsé. Ie' kè wá ijcher tö wé vino e' datse (erè watiökwakpa tö di' yéttsa, e'pa è wá ijcher tö wé idatse.) E' kuéki ie' tö wém ulabatske, e' kié ¹⁰ta ichéitö ia:

—Sulitane wöblane vino bua'iewa, ese watiök kéwe. Mik s'kiulepa tö iyé taië, etá vino èse watieke. Erè be' tö vino bua'ie blé, ikké erpa be' tö iwatieke.

¹¹I' wé Jesús tö Caná ate Galilea ee, e' dör ì kè or yi a ese tsá o' ie' tö. E' wa ie' tö ilo taië, e' kkaché ie'pa a, ta ittökatapa erblé ie' mik.

¹²E' ukuökì ta ie' mía imì ta, ièlpa ta, ñies ittökatapa ta, ká kié Cafarnaúm ee. Ee ie'pa e' tséat ká böt ká mañat ekké alè.

Jesús tö Skököl wé batse'wé

(Mateo 21.12-13; Marcos 11.15-18; Lucas 19.45-46)

¹³Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'wè dökewatke tsinet, e' kuéki Jesús mía Jerusalén kawö e' tkö'uk. ¹⁴Mik ie' de Skököl wé pamik, etá ie' tö obeja ena bakala pupula ena nuböl ese wataukwakpa kué. Ñies inuköl mane'ukwakpa^c kuéitö tuldak imesa o'mik. ¹⁵Tá ie' tö tsa' tréwa, e' wa ie' tö iyi wataukwakpa kos tré'wéyal iobeja ibakala tso' kos e' ta. Ñies inuköl mane'ukwakpa inuköl tuléttsaitö ta imesa trélurka. ¹⁶Ie' tö iché nuböl wataukwakpa a:

—íyi i' yólur seraa! iKè ye' Yé u kló'warwa a' iyi watuöie!

¹⁷E' ukuökì ta ittökatapa éna ianewa tö Skököl yékkuö tö iché: “Be' u dalër taië ye' éna, e' tsatkeræ ye' tö dö ye' duöwa ekké.”

¹⁸Judiowak wökirpa tö ichaké Jesús a:

—Ì kè or yi a é' wése wèmi be' tö sa' a iwà kkachöie tö be' wá kawö ta' iyi ikké woie?

¹⁹Ie' tö iüté:

—U i' tkéttsa a' tö, e' ta böiki es ta ye' tö iyuékane.

²⁰Ie'pa tö iché ia:

—U i' kané dör duas dabom tkéyök kí teröl (46), etá éwes iyuékami be' tö ká mañatk è?

²¹Erè u cheke ie' tö, e' dör iwák e' chöke. ²²E' kuéki mik ie' shkënekane, etá ittökatapa éna ianewa tö ie' tö iyè' es. E' kuéki ie'pa tö Skököl yékkuö ena ì ye' Jesús tö e' kló'wé.

Jesús wá sulitane er sùle buaë

²³Mik Jesús tso' Jerusalén Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'uk, etá ì kè or yi a ese wéke ie' tö taië. E' kuéki taië pè' erblé ie' mik.

^c 2.14 inuköl mane'ukwakpa: Inuköl tso' Skököl wé a, e' dör kuá'ki, kè dör inuköl tso' judiowak wá iyi tuöie bánet ese. E' kuéki yi tö iyi tuéke ee, ese kawöta ie'pa inuköl mane'uk inuköl ñe'se wa.

²⁴Erë ie' wà ie'pa er suule buaë, e' kuëkì kè ie' erblène ie'pa mik. ²⁵Ie' wák wà ijcher buaë wës sulitane er dör. E' kuëkì kè yi a ì yènuK ie' a tò wës se' er dör.

Jesús ena Nicodemo tté ñita

3 ¹Wëm tso' eköl kiè Nicodemo, e' dör judiowak wökirpa eköl. Ie' dör fariseowak. ²Ká et nañewe ie' de Jesús ska' ta ichéitò ia:

—A S'wöbla'ukwak, ì kè or yi a ese weke be' tò. Skëköl kè kúpa be' ta, e'ma kè be' a ì onuk. E' kuëkì sa' wà ijcher tò ie' tò be' patké' sa' wöbla'uk.

³Jesús tò iché ia:

—Mokì ye' be' a ichè tò yi kè skà kùnene etökichane, ese kè döpa wà ì blúie Skëköl tso' e' a.

⁴Nicodemo tò ie' a ichaké:

—Mik s'de këchke, età ¿wes s'kürmine etökichane? ¿Wës s'mi'mi wane s'mi shuá, e' kürmi etökichane?

⁵Jesús tò iüté:

—Mokì ye' be' a ichè tò yi kè kune di' wa ena Skëköl Wiköl wa, ese kè döpa wà ì blúie Skëköl tso' e' a. ⁶S'kune s'mi wa syé wa ese ser wës s'ditsö ser es, erë yi kune Skëköl Wiköl wa, ese ser wës Skëköl ser es. ⁷Ye' tò be' a ichè tò be' kawötà künukne etökichane. ¿Wës e' tò be' tkiwemi? ⁸Ì wakaneweke Skëköl Wiköl tò se' a, e' dör wës siwà' bitsürke ká wa'ñe es. E' blar tstsö, erë wé idatse ena wé imíró e' kè jcher s'wà. Es itköke sulitane kune Skëköl Wiköl wa e'pa ta. Se' wà ijcher tò ie'pa kùnene Skëköl Wiköl wa, erë kè se' wà ijcher wës iwà tköke.

⁹Nicodemo tò iskà chaké:

—¿E'ma ima iwà dör?

¹⁰Età Jesús tò iüté:

Be' dör s'wöbla'ukwak dalöier'ta' taië Israel aleripa shuá ese, erë ¿wes be' kè wà íyi ikké jcher? ¹¹Mokì ye' tò be' a ichè tò ì jcher sa' wà, e' cheke sa' tò a' a, ñies ì sué sa' tò, e' pakeke sa' tò, erë a' kè éna sa' ttò kló'wak yës. ¹²Íyi tso' ká i' kì, ese wa ye' tò ikleeke a' a, erë e' kè kló'wè a' tò. Ye' mú tò ipaké íyi tso' ká jai a ese wa kè kleaule, e'ma ¿wes e' kló'wèmi a' tò?

¹³“Kè yi mine'kà ká jai a ese dene ká i' a. Erë ye' dör S'ditsö Alà, e' datse ká jai a, e' kuëkì íyi tso' eë e' jcher seraá ye' wà buaë. ¹⁴Mik Israel aleripa bak ká wé kè yi serku', ese ké a, età Moisés tò tabechka yué tkabè diökölíe, ^de' batséwaitö kalka mik ta itkéka. Es ñies, ye' dör S'ditsö Alà, e'

^d3.14 Moisés tò tabechka yué tkabè diökölíe: Israel aleripa ukyëne Skëköl kì ena Moisés kì. E' nuñie Skëköl tò tkabè patké' ie'pa ttökulur. Erë Skëköl tò iyè' Moisés a tò tabechka yúó tkabè diökölíe ta ibatsówa kalka mik as wépa duökewatke esepa isaù ta ibuarne. Números 21.4-9 saú.

kawötä tkèkà kal mik ¹⁵as wépa erblé ye' mik, esepa ulà dò sene michoë e' ska!." Es Jesús tò iché Nicodemo a.

Skèköl éna sulitane dalër

¹⁶Skèköl éna ká ulitane wakpa dalër taië. E' kuekì ie' alà eköl è, e' me'ttsaitò ttèwà se' skéie, as yi erblé imik esepa kè duòwà aishkuò tã, e' skéie sene michoë dò iulà a. ¹⁷Skèköl kè wà ilà patkène ká i' a se' kichatòktsa. E' skéie ipatk'itò se' tsatkök.

¹⁸"Yi erblé Skèköl Alà mik, ese kè kichatène. Erè yi kè erblène imik, ese kè erblène Skèköl Alà eköl è e' mik, e' kuekì ikichatènetsatke. ¹⁹Skèköl Alà dè'bitù ká i' a, e' dör wes bö'wò es se' er ñi'woie. Erè s'tso' i sulu wamblök, esepa dör wes s'tso' stui a es, e' wa ie'pa wòbatsö bua'ie. Ie'pa kè kì ie' kiane. E' kuekì wépa kè erblène ie' mik, esepa kichatènetke. ²⁰Wépa tò i sulu wambleke, esepa éna suluë Skèköl Alà ar. Ie'pa kè kì Skèköl Alà ttè kiane ttsè as i sulu wamblekerakitò, ese wà kè kkayërwa. E' dör wes s'tso' stui a kè shkakwà bö'wò olo ska' es. ²¹Erè wépa serke wes Skèköl ttè mokì tò ichè es, esepa kì Skèköl Alà kiar buaë. Ie'pa dewà buaë Skèköl Alà dör wes bö'wò es e' ska' iwà kkachoie tò i weke ie'pa tò, e' wekerakitò Skèköl batamik."

Juan S'wòskuökwak tò iché tò Jesús dör ie' tsatã

²²E' ukuökì tã Jesús míã Judea ittökataka tã. Eë ie' e' tséat ká taië ie'pa tã s'wòskuök. ²³Ñies Juan tso' s'wòskuök ká kiè Enón eë, eë di' tso' taië e' kuekì. Ká e' atë tsinet Salim. Pè' dōke ie' ska' tã ie' tò ie'pa wòskueke. ²⁴(Íyi ikkè kaneone kam ie' wötèrwà s'wòto wé a, e' yökì.)

²⁵Erè ie' ttökataka welepa ñi iütémi judiowak eköl tã, ie'pa e' batse'uke di' wa, e' tté kì. ²⁶E' kuekì ie'pa míyal Juan ska' tã ichéitò ia:

—A S'wòbla'ukwak, wém dè' be' ska' Jordán di' wìshet yè' be' tò, e' wák tso' s'wòskuök tã sulitane mi'ke ie' tã. ¿E' kè tò be' tsiriwè?

²⁷Juan tò iüté:

—Au, e' kè tò ye' tsiriwè. Skèköl kè wà se' a ikéwò mène, e' tã kè se' a i onuk yès. ²⁸Ye' tò iyè' tò 'ye' kè dör wé pairine'bitù idi' wa s'blúie e', erè ye' patkène'bitù ie' yökì keweie,' e' ttsè' a' wákpa tò buaë. ²⁹Mik ulabatske, etã alaköl dör iwém icha. Etã iwém sini' tso' eë, ese tò wém ttò ttsé, etã e' tò ie' ttsè'wé buaë. Ye' dör wes wém sini' es. E' kuekì ye' ttsè'ne buaë i'ñe tò sulitane mi'ke Jesús tã. ³⁰Ie' kawötä kíkèkà taië ye' tsatã, e' skéie ye' ké e' wòokwa diòshet.

Jesús datse ká jai a

³¹Yi datse ká jai a, e' dör sulitane tsatã. Wépa tso' ká i' kì, esepa dör ká i' wakpa, i tso' ká i' kì, ese è cheke ie'pa tò. Erè yi datse ká jai a e' dör sulitane tsatã. ³²I sùule ie' wà ena i ttsèule ie' wà ká jai a ese

pakekeitö, erë pë' kibiiepa kè wà ie' ttè klöone. ³³⁻³⁴Yi patkë'bitu Skëköl tö e' a Skëköl Wiköl mène tajë shüte, e' kuëkì ie' tö Skëköl ttò pakekene. E' kuëkì wépa tö ie' ttè klö'wé, e' wa esepa tso' ichök tö Skëköl ttè dör mokjë. ³⁵S'yé éna ilà dalër tajë, e' kuëkì íyi ulitane méatitö iulà a. ³⁶Wé erblé Skëköl Alà mik, ese ser michoë. Erë wé kè tö Skëköl Alà ttò iütè, ese kè ulà dòpa sene michoë ska'. E' skéie Skëköl kësik me'rie iki.

Jesús tté alaköl eköl tą Samaria

4 ¹⁻³Fariseowakpa tö ittsé tö Jesús klépa kí iërke ena s'wösurkerak tajë Juan tö s'wöskué e' tsata. (Erë Jesús wák kè wà s'wösunè, ittökåtapa tö s'wöskué.) Mik ì cheke ie'pa tö e' ttsé Jesús tö, età ie' e' yéttsa Judea míane Galilea.

⁴Erë ie' ittsé tö ie' kawötą shkötkö Samaria. ⁵Ie' ena ittökåtapa de ká atë Samaria kiè Sicar ee. Eë tsinet ká me' Jacob tö ilà José a, e' atë. ⁶Di' bi' Jacob tö ká iaiäe e' tso' ee. Eë Jesús demi tą ishrinewa. Ie' e' tkéser di' biule e' kkömik etą diwö döketke bata a. ⁷⁻⁸Jesús ttökåtapa míyal Sicar chkewö tąuk ñè. E' dalewa alaköl eköl dör Samaria wak, e' debitu di' tsuk tą Jesús tö iché ia:

—A tayë, be' we'ikëyö, di' kakmú ña yè.

⁹Ie' tkinewa tą iütéitö:

—Be' dör judiowak, ye' dör Samaria wak. ¿Wes be' tö ye' a di' kiekè? (Judiowak ena Samaria wakpa kè wö dör ñi mik, kè dötą'wa ñi ska', e' kuëkì alaköl tö iüté es.)

¹⁰Jesús tö iüté:

—Ì meke Skëköl tö se' a éme ena yi dör ye', e' jchenúpa be' wa, e'ma be' tö ye' a di' kieraë tą di' tö sene meke sią ese meraëyö be' a.

¹¹Alaköl e' tö Jesús a iché:

—A kékëpa, be' kè wà tką' ku' di' i' yottsą, ñies di' i' tso' iskië. ¿Wé be' tö di' e' kuëmi mè ye' a? ¹²¿Ima be' tö ibikeitsè? Se' yé bak dör Jacob, e' tö di' i' me'at sa' a. Di' i' ya' ie' wák tö ena ila'r tö ñies iiyiwak. ¿Be' tö ibikeitsè tö be' dör ie' tsata?

¹³Jesús tö ie' iüté:

—Wépa tö di' i' yé esepa er sirdane. ¹⁴Erë wépa tö di' meke ye' tö e' yé, esepa kè er sirpaiane yës. Di' e' dör ie'pa er a wes di' tskirke wötuò tajë es, e' tö sene michoë meraë ie'pa a.

¹⁵Etą alaköl tö iché ia:

—A kékëpa, di' e' mú ye' a as kè ye' er sirią, ñies as kè ye' döia di' watsuk íe.

¹⁶Jesús tö iché ia:

—Be' yú, be' wëm kiök tą be' kiéne.

¹⁷Etą alaköl tö iüté:

—Ye' kè wëm tą'.

Jesús tò iché ia:

—Buaë be' iché tò kè be' wëm ta'. ¹⁸Be' ulabatsule sketökicha ta i'ñe ta be' wa itso', e' kè ta' be' ulabatsule. Ì ché be' tò, e' dör moki.

¹⁹Etā alaköl tò iché ie' a:

—A kékëpa, ye' tò isuë tò wësua be' dör Skëköl tteköl. ²⁰Sa' dör Samaria wakpa, e' kékëpa bak ká iaiaë, e'pa tò Skëköl dalöie e' wakaneo' kabata i' ki. Erë a' judiowak tò icheke tò s'kawöta e' kanéuk Jerusalén è.

²¹Etā Jesús tò iuté:

—A tayë, ye' ttò klö'ú. Kawö döraë ta Skëköl dalöie e' wakaneordaë ká wa'ñe, kè dör kabata i' è ki ö Jerusalén è a. ²²A' tò Skëköl dalöieke, erë e' kè jcher a' wa buaë. Erë s'tsatkër tté e' datse sa' dör judiowak ditséwö wa, e' kuëki sa' wa ie' jcher buaë. ²³S'yé dalöiökwakpa chökle, esepa tò ie' dalöieraë mokië iWiköl wa. E' kèwö döketke, moki idetke i' ta. ²⁴Skëköl dör wiköl, kè wërta'wa, e' kuëki wépa tò ie' dalöieke esepa ké idalöiök mokië wës ie' ki kiane es iWiköl wa.

²⁵Etā alaköl tò iché:

—Ye' wa ijcher tò wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' datse (e' kiè “Cristo” griegoie ena “Mesías” hebreoie). Mik ie' de etā ie' tò íyi ulitane wà pakeraë se' a.

²⁶Jesús tò ie' a iché:

—E'ma e' dör ye' tso' ttök be' ta e'.

²⁷E' wöshā ta ittökataka debitune. E'pa tò Jesús suë kapakök alaköl ta, e' tò ie'pa tkiwéwa taië. Erë kè yi kësik dë'ka ichakök ie' a tò “¿i kiane be' ki?” ö “¿iök be' tso' kapakök alaköl se ta?” ²⁸Etā alaköl tò iskau méat tkër ee ta imiáne wé iu tso'rak ee, ta ichéitö e' wakpa a:

²⁹—Mishka wëm dur eköl e' sauk. Ì sulu kos wamblë'yö, e' chéitö ye' a seraä. ¿Ie' alè dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'?

³⁰Etā ká e' wakpa biteyal Jesús weblök. ³¹E' dalewa Jesús ttökataka tò iché ia:

—A S'wöbla'ukwak, be' chkó.

³²Erë Jesús tò ie'pa a iché:

—Ye' wa chkè tso', e' kè sūule a' wa.

³³Ie'pa ñi chakéрак:

—¿Yile wa chkè debitü ie' a ñè?

³⁴Erë Jesús tò ie'pa a iché:

—Ye' chkè dör, yi tò ye' patkè', e' ttò iütök ena kanè me'itö ye' a, e' eukwa seraä. ³⁵A' wa ttè tso' e' tò ichè: ‘Kawö kianeia' si' tkël etā iyiwö tso'tke shtë'; erë ye' tò a' a ichè tò pè' datse taië e'pa webló. Ie'pa dör wës iyiwö alinetke tso'tke wë'iaë ténuk es. Ie'pa tso'tke erblök ye' mik. ³⁶Wépa tò ie'pa kimeke erblök ye' mik, esepa dör wës iyiwö shtökwakpa es, e' ské döraë ie'pa ulà a. Ñies wépa shteke ie'pa tò, esepa ulà a sene michoë döraë. Es wépa dör wës íyi kuatkökwakpa es ena wépa dör wës iyiwö shtökwakpa

es, esepa ttsè'rdaë buaë ñita. ³⁷Pè' tò icheke: 'wele tò ikuatkeke, skà tò iwöshteke.' Ttè e' dör moki. ³⁸Ye' tò a' patkè'mi iyiwö shtök wé a' kè wà ikuatkèule eë. Eë o'ka kanèblè', erè iwà de buaë a' ulà a.

³⁹Alaköl e' tò ipaké Samaria wakpa a: "Ì sulu kos wamblè'yö, e' chéitö ye' a seraa." E' kueki Samaria wakpa taië serke ká e' a, e'pa erblé Jesús mik. ⁴⁰Età mik Samaria wakpa de Jesús ska', età ie'pa kköché ie' a ta ichérakitö ia:

—Be' e' tsúat sa' ta.

Ie' e' tséat ie'pa ta ká böt. ⁴¹Ie' kapaköke ie'pa ta, e' kueki ie'pa kí dapanè taië erblök ie' mik. ⁴²Età ichérakitö alaköl a:

—Sa' erblé ie' mik e' kè dör be' tò sa' a iché, e' è kueki. I'ñe ta' sa' wákpa tò ittö ttsé, e' kueki sa' tò iklö'wé tò moki ie' dör sulitane tsatkökwak.

Jesús tò blu' kanè kueblu eköl e' alà bua'wéne

(Mateo 8.5-13; Lucas 7.1-10)

⁴³Böiki es ta Jesús e' yétsa Samaria e' michone Galilea. ⁴⁴Ie' tò iyè': Skököl tteköl kè dalöiërta' iwák ká ki. ⁴⁵Mik ie' demi Galilea età ká e' wakpa tò ikiéwà er bua' wa. Mik ie'pa dè'rö Jerusalén Judiowak Yépa Yèrulune Egipto e' kéwö tkö'uk, età ì kos buaë o' Jesús tò, e' su' ie'pa tò. E' kueki ie'pa tò ikiéwà er bua' wa.

⁴⁶Jesús dene Caná atè Galilea wé ie' tò di' yö' vinoie eë. Ká e' blú kanè kueblu eköl tso' Cafarnaúm, e' alà kirinewà taië. ⁴⁷Mik ie' wà ijchenewà tò Jesús tso' Judea, e' dene Galilea, età ie' míá Jesús ska' ta ikköché ia:

—Mishka Cafarnaúm ye' alà duökewatke e' bua'ukne.

⁴⁸Ie' tò iüté:

—Wësua ì kè or yi a ese kè one ye' wà a' a iwà kkachoie tò yi dör ye', e' ta kè a' erblöpa ye' mik.

⁴⁹Erè blu' kanè kueblu tò iché ia:

—A kékèpa, mishka bet kam ye' alà duòwà e' dalewa.

⁵⁰Jesús tò iché ia:

—Be' yúne be' u a. Be' alà serdaia.

Ie' tò Jesús tò klö'wé mokië ta ie' míane iu a. ⁵¹Kam idömine u a, età ikanè mésopa tò ikué ñalà ki ta ie'pa tò ie' a iché:

—Be' alà buanene.

⁵²Ie' tò ie'pa a ichaké:

—¿Diwö wëkké ye' alà buanémine?

Ie'pa tò iüté:

—Chkì diwö bata rrate ekké.

⁵³Iyé éna iane tò diwö ekké Jesús tò iyè' ie' a tò be' alà serdaia. E' kueki ie' ena iyamipa kos e'pa erblé imik.

⁵⁴Jesús tso' Galilea, i' ta, ì kè or yi a ese wéitö bötökicha eë.

Jesús tò wëm kraulewà bua'wéne

5 ¹E' ukuökì tã judiowak tso' kãwö tkö'uk Jerusalén, eë Jesús mía. ²Jerusalén di'dape kuoie me'r ukkö kiè Obeja Ukkö e' o'mik tsinet. Di'dape e' kiè hebreoie Betsata, e' kkömik úla tso' skel. ³⁻⁴Úla ekkè a taië s'kirirke esepa tso'. E'pa welepa kè wöbla wawër, welepa kè shko, welepa kraulewà. Ie'pa tso' ipanuk tò as di' wötir.^e ⁵Ie'pa shua wëm tër eköl kraulewà. Ie' kirinemi e' kì duas de dabom mañayök kì pàköl (38). ⁶Jesús tò isué tër eë. Ie' wà ijchenewà tò ká iaiaë ikirinemi. Etã ie' tò wëm kraulewà e' a ichaké:

—¿Be' kì ikiane tò be' buarne?

⁷Etã ikirirke tò ie' iuté:

—A kékëpa, kè yi ku' ye' kìmuk e' iowà di' a mik iwötirke etã.

Bitökicha ye' e' iakwa, etã yile e' iéwatke ye' yökì kewe.

⁸Jesús tò ie' a iché:

—Be' e' kókã, be' ka'la kókã tã be' shkómi.

⁹E' bet tã wëm buanene ika'la kékaitö tã ishkémi ekka. Erë e' diwö dör judiowak eno diwö. ¹⁰E' kuekì judiowak wökirpa tò iché wëm buanene e' a:

—I'ñe dör eno diwö, e' kuekì be' kè a kãwö tã' ka' se tsukmi i'ñe.

¹¹Ie' tò ie'pa iuté:

—Yi tò ye' bua'wéne, e' tò ye' a iché: 'Be' ka' shtókã tã be' shkómi.'

¹²Etã ie'pa tò ie' a ichaké:

—¿Yi tò be' a iché tò 'be' ka' shtókã tã be' shkómi'?

¹³Jesús mía pè' tso' taië e' shua, kè wëneia, e' kuekì wëm buanene e' kè wà ijcher yi tò ie' bua'wéne. ¹⁴E' ukuökì tã Jesús tò ie' kué Skëköl wé a tã ichéitö ia:

—Ye' ttò tso'. Be' buanene, e' kuekì ì sulu kè wamblaria dö ì sulu kì döbitüne be' kì.

¹⁵Etã wëm e' mía judiowak wökirpa ska' tã ichéitö, 'Jesús tò ye' bua'wéne.' ¹⁶Jesús tò ì kè or yi a ese wé eno diwö a, e' kuekì judiowak wökirpa tò ie' suémitke suluë. ¹⁷Erë ie' tò iché ie'pa a:

—Ye' yé kanablöke kekraë, es ñies ye' kanablöke.

¹⁸Ttè e' tò judiowak wökirpa kì uluwéka, éna ie' ttakwa ème. Ie'pa kè ulune ie' kì, ie' tò eno diwö dalösewéwa, e' è kuekì. Erë ie' icheke tò Skëköl dör ie' yé, es ie' e' chò tò ñies ie' dör Skëköl, e' tò ie'pa kì uluwé taië ie' kì.

Skëköl tò ilà a diché taië mé

¹⁹Jesús tò iché ie'pa a: “Mokì ye' tò a' a iché tò ye' dör Skëköl Alà, e' kè a ì onuk ye' wák er wa. Ì kos weke ye' Yé tò, e' sué ye' tò, e' è weke ye'

^e5.4 Ttè i' kè ku' Juan yëkküö këchke kibipa e' kì. E' tò iché i' es: *Mikle tã mikle tã Skëköl biyöchökak eköl e' ökewa di' wötiuk. Di' wötirke etã yi miwã di' a kewe, e' buanene. Kè itkine tò duè wése tò ie' tteke. E' kuekì s'kirirke tso' ipanuk tò as di' wötir.*

tö. Ì weke ye' Yé tö, e' kos weke ye' tö. ²⁰S'yé éna ye' dör ie' Alà e' dalër tajë, e' kuëkì ì kos wekeitö, e' kkachekeitö ye' a. Nies ilè kí kkacheraëitö tajë ye' a, e' tö a tkiwerawá tajë. ²¹S'yé tö s'duulewá e' shkewetá'kane tá sene mekeneitö ie'pa a. E' suë ye' dör ie' Alà, e' tö sene meke wépa a ye' kì ikiane mè esepa a. ²²Nies S'yé kè tö yi shületá' ichoie tö yi kichatërdaë ö yi ser michoë, e' kèwö méitö ye' a as ye' tö s'shulö. ²³Ie' tö iwé es as sulitane tö ye' dalöiö wés ie'pa tö ie' dalöieke es. Wépa kè wá ye' dalöiëne, nies esepa kè wá S'yé tö ye' patkè'bitü e' dalöiëne.

²⁴“Mokì ye' tö a' a ichè tö wépa tö ye' ttè iuteke ena ierblökerak yi tö ye' patkè'bitü, e' mik, esepa ulà a sene michoë detke. Ie'pa kè kichatèrpattsa. Ie'pa kè ku'ia wés s'duulewá es, ie'pa ulà detke sene chökke ska. ²⁵⁻²⁶Ye' Yé dör sene mukwak nies ye' dör sene mukwak, e' kèwö me' ie' tö ye' a e' kuëkì. Wépa kè wá sene michoë ku', esepa dör wés s'duulewá es Skèköl a. Kawö döraë tá ie'pa tö ye' dör Skèköl Alà e' ttò tteraë. Wépa tö ye' ttò tse tá ikl'wéitö moki, esepa ser michoë. Moki ye' tö a' a ichè tö e' kèwö datse, nies e' de i' tá. ²⁷Nies ye' dör S'ditsö Alà, e' kuëkì ie' tö kawö mé ye' a sulitane shüloie. ²⁸⁻²⁹Kawö datse aishkuö tá, tá s'duulewá kos tö ye' ttò tteraë tá ie' yörattsarak pö a. Wépa tö ì buaë o', esepa shkerdakane sene michoë a. Erë wépa tö ì sulu wamblë, esepa shkerdakane kichatënoie. Ttè e' kè tö a' tkiukwá.

Wes se' wá ijcher tö Jesús tté dör mokië

³⁰“Kè ye' a ì onuk ye' wák er wa. Ye' kè kì ì kiane wè ye' wák er wa. E' skéie ì kiane wè Skèköl tö ye' patkè'bitü, e' kì, ese wekeyö. E' kuëkì ye' tö s'shüleke wés ye' Yé tö ye' a icheke es. E' kuëkì ye' tö s'shüleke yësyësë. ³¹Ye' wák e' chópa tö ye' ttò dör moki, e'ma e' kè wá tá. ³²Erë itso' eköl e' tö ye' tté cheke, e' dör Skèköl. Ye' wá ijcher tö ima ie' tö ye' tté cheke, e' wá tá. ³³A' tö ye' chakök patkè' Juan a tá ie' tö ye' tté yé', e' dör mokië nies. ³⁴Erë s'ditsö tö ye' tté cheke, e' kè ska' ye' tkine. Erë ì yé' Juan tö, e' chéyö a' a as a' tsatkër e' è kuëkì. ³⁵A' a Juan dör wés bö'wö wönarke olo burke es. Kuaë a' tö ie' ttè klö'wé buaë tse'ne bua' wa, erë ekuölö è. ³⁶Erë ì skà tso', e' tö ye' tté cheke buaë, ì yé' Juan tö, e' tsatá. E' dör, ì kè or yi a ese wekeyö tajë wés ye' Yé tö ye' patkè' iuk es. E' tö sulitane a ikkacheke tö moki ye' Yé tö ye' patkè'bitü. ³⁷Nies ye' Yé tö ye' patkè'bitü, e' tö ye' tté cheke, erë a' kè wá ie' ttò tseüle, nies a' kè wá ie' suule. ³⁸Ie' tö ye' patkè'bitü, erë a' kè erblène ye' mik. E' kuëkì a' kè tö ye' ttè klö'wétá' moki a' er a. ³⁹A' tö ibikeitseke tö Skèköl yëkkuö tö ichèmi tö wés sene michoë dòmi a' ulà a, e' kuëkì a' tö isuekewá bua'iewá. Erë yëkkuö e' tö ye' tté cheke. ⁴⁰Erë a' kè erblak ye' mik as sene michoë dò a' ulà a.

⁴¹“S'ditsö tö ye' kíkèka, e' kè ska' ye' tkine. ⁴²Erë ye' wá a' suule buaë tö wés a' dör. Ye' wá ijcher tö kè a' éna Skèköl dalër. ⁴³Ye' dè'bitü ye' Yé ttò

wa, erë kè a' wà ye' kinewà. Erë o'ka bitúpa iwák ttò wa, e'ma e' kiéwà a' tò buaë. ⁴⁴A' wakpa ñi kíkòkèkà, e' wa a' wòbatsò bua'ie. Erë a' kè kì ikiane tò Skèkòl ekòl è, e' tò a' kíkòkà, e' tã ÷wes a' erblòmi ye' mik? ⁴⁵⁻⁴⁶Moisés tò ye' tté kitat yèkkuò kì, e' kuekì mokì a' tò ie' ttè klò'wé, e'ma ñies a' tò ye' ttè klò'wèmi. E' kuekì kè a' ibikeitsòk tò ye' tò a' kkatèmi ye' Yé a. Ì kit Moisés tò ká iaiäe e' mik a' erblòke, e' je' tò a' kkateraë. ⁴⁷Erë ì kitbak ie' tò, e' kè klòne a' wa, e'ma ÷wes ì cheke ye' tò, e' klò'wèmi a' tò?"

Pè dökà mil skeyök e'pa tié Jesús tò

(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17)

6 ¹E' ukuòki tã Jesús mía batsöri kiè Galilea e' wishet. Batsöri e' kiè ñies Tiberias. ²Ì kè or yi a ese weke ie' tò taijè. Ie' tò s'kirirke esepa bua'wéne, e' sué pè' tò, e' kuekì taijè pè' mir ie' itòki. ³Ie' mía ittòkatapa tã kabata a tã eë ie' e' tkéser ie'pa tã. ⁴Judiowak Yépa Yèrulune Egipto e' kèwö dökewatke tsinet tkò'wè. ⁵Mik ie' tò isué tò pè' de taijè ie' itòki, etã ichéitò Felipe a:

—¿Wé se' mi'mi íyi taük pè' kos ikkèpa a ñè?

⁶E' chéitò Felipe a isuoie tò ima Felipe tò ie' iutèmi. Erë ie' wák wà ijcher buaë tò ì wèmi ie' tò.

⁷Felipe tò iuté:

—S'kaneblòmi dò ká cien böyök, erë e' ské kè dör wè' íyi tuojie mè ie'pa a elke elke.

⁸Ittòkata ekòl kiè Andrés dör Simón Pedro èl, e' tò iché ia:

⁹—Íe duladula tso' ekòl, e' wà pan yöule cebada wa tso' skèl ena nima bötò; erë e' kè döpakã s'tso' taijè e' kì.

¹⁰Jesús tò iuté:

—Ichó ie'pa ulitane a tò a' e' tulúser iski.

(Ká e' a taijè ta'tsi tso'!) Etã pè' ulitane e' tuléser. Eë wèpa è dökà mil skeyök (5.000). ¹¹Jesús tò pan klò'wé tã wèstela chéitò Skèkòl a. E' ukuòki tã iblatéitò méitò ittòkatapa a as iwatiörakitò. Ñies iwéitò nima tã es. Etã ie'pa tò iné kos ie'pa kì ikiane ekkè. ¹²Mik ie'pa chké de wè' etã Jesús tò iché ittòkatapa a:

—Ibata atè e' shtó as kè iweirwa.

¹³Etã ittòkatapa tò pan yöule cebada wa dökà skèl, e' bata atè, e' shté iène dökà kkóla dabom eyök kì bök (12). ¹⁴Mik pè' isué tò, ì kè or yi a ese wé Jesús tò, etã ie'pa iché:

—Mokì wèm wì dör Skèkòl ttekòl cheke ká iaiäe tò idatse e'.

¹⁵Erë Jesús wà ijchenewà tò ie'pa wà ie' mi'ketsèr diché wa tkèkã blu'ie, e' kuekì ie' míane kabata a e' tsukat ekòrta.

Jesús shké di' kì

(Mateo 14.22-27; Marcos 6.45-52)

¹⁶Mik ká tuirketke, etã Jesús ttòkatapa biteyalne dò batsöri a. ¹⁷Jesús ichétke ie'pa a tò kè ye' panar. Ká ttsenewatke etã Jesús kam döne, e'

kueki ie'pa e' iékarak kanò a ta imichorak batsöri wışhet dò Cafarnaúm. ¹⁸E' wöshā ta siwa' bitsineka taië, e' tö di' uyeke taië. ¹⁹Mik ishkerak dò kilómetro skel ö teröl e' ulatök, eta ie'pa isuë tö Jesús shkóratse ie'pa kker di' ki. E' tö ie'pa suawë. ²⁰Ie' iché ie'pa a:

—iKè a' suanuk! Ye' idir.

²¹Ie'pa ttsë'ne buaë ie' ikiökwa kanò a, e' wöshā ta idemirak wé imi'kerak ee.

Pë' tö Jesús yuleke

²²Bule es ta, pë' ate batsöri wışhet, e'pa wa ijchenewa tö Jesús ttókatapa mineyal kanò ar ee etò è, e' ki, erë Jesús kè minea ittókatapa ta. ²³Eta kanò skà datse tseë Tiberias, e' irine tsinetkla wé ie'pa pan ña' mik Jesús wéstela ye' Skököl a pan ki eta ee. ²⁴Mik pë' isuë tö ie' ena ittókatapa kè ku'ia, eta ie'pa e' iéka kanò demi taië ese ki ta imíyal Cafarnaúm iyulök.

Jesús dör chkè tö sene michoë meke e'

²⁵Mik pë' demi batsöri wışhet, eta ie'pa tö Jesús kué ta ie' a ichakérakitö:

—A S'wöbla'ukwak, ¿mik be' dë'bitu' íe?

²⁶Ie' iüté:

—Moki ye' tö a' a ichè tö a' kè ku' ye' yulök, i kè or yi a ese wéyö, e' wà ane a' éna e' kueki. A' tö chkè ña' taië, e' è kueki a' tso' ye' yulök.

²⁷Kè a' kaneblök chkè erta'wa ese skéie. A' kaneblök chkè kè erta'wa tö sene michoë meke a' a, ese skéie. Chkè e' meraë ye' dör S'ditsö Alà e' tö, ye' Yé dör Skököl e' tö ikéwö me' ye' a e' kueki.

²⁸Ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿I wëmi sa' tö as i kiane Skököl ki ese ü sa' tö?

²⁹Ie' tö iüté:

—Skököl tö ye' patkè' e' ki ikiane tö a' erblò ye' mik. E' è kiane ie' ki.

³⁰Ie'pa tö iché ie' a:

—¿I kè or yi a ¿e' wése wëmi be' tö as sa' tö isaù ta sa' erblò be' mik? ¿I wëmi be' tö? ³¹Se' yépa bak ká iaiaë e'pa tö i kiè maná e' ña' ká sir poë wé kè yi serku' ee. E' tso' kitule Skököl yëkkuö ki wé ichè: 'Moisés tö ie'pa dë' chkè datse ká jai a e' wa.'

³²Jesús tö ie'pa iüté:

—Moki ye' tö a' a ichè tö Moisés kè wa chkè datse ká jai a e' mène a' yépa bak e'pa a. Ye' yé tö chkè e' me' ie'pa a. Erë chkè chökke datse ká jai a e' watkeke ie' tö a' a. ³³Chkè chökke meke Skököl tö, e' dör yi datse eköl ká jai a tö sene michoë mëmi sulitane a e'.

³⁴Ie'pa tö Jesús a iché:

—A këképa, chkè e' mú sa' a këkraë.

³⁵Ie' tö ie'pa a iché:

—Ye' dör chkö të sene michoë meke e'. Yi bituke ye' ska' ena ierblöke ye' mik, ese kë tepaiā bli të, ñies ese kë ersirpaiā. ³⁶Erë e' dör wes ye' të a' a ichétke të eré a' wā ye' sūle a' wöbla wa, erë a' kë erblöku' ye' mik. ³⁷Wépa me' ye' Yé të ye' a, esepa kos bituraë ye' ska' ta wépa bituke ye' ska', esepa kë watepattsayö. ³⁸Ye' datse ká jaì a, e' kë dë'bitu i kiane ye' wák ki e' uk. Ye' dë'bitu i kiane yi të ye' patkë' e' ki e' uk. ³⁹Yi të ye' patkë', e' ki ikiane të wépa kos me'itö ye' a, esepa kë wéne we'iköyö. E' kueki ie'pa kë watepattsayö. E' skéie ie' ki ikiane të ie'pa kos shké'wëkaneyö aishkuö ta mik ká i' enewa e' kéwö ska'. ⁴⁰Ye' Yé ki ikiane të wépa të ye' sué ena erblé ye' mik, esepa kos ser michoë këkraë. Ie'pa shké'werakaneyö aishkuö ta mik ká i' enewa e' kéwö ska'.

⁴¹Jesús të ichétke: “Ye' dör chkö datse ká jaì a e'.” E' kueki ie'pa ukyënemi ie' ki suluë. ⁴²Ie'pa të iché:

—¿I' kë dör Jesús dör José alá e'? Iyé ena imi sūle se' wā buaë. ¿Wes ie' të ichëmi të ie' datse ká jaì a?

⁴³Ie' të ie'pa iüté:

—Kë a' ukyënukiā ye' ta. ⁴⁴Kë yi bitúpa ye' ska', ye' Yé të ye' patkë', e' kë wā idë' e'ma. Wépa bite ye' Yé wā, e'pa shké'werakaneyö mik ká i' erkewatke etā. ⁴⁵Skëköl yëkküö kitule ittekölpa wā e' të iché: ‘Skëköl të ie'pa kos wöbla'weraë.’ Es wépa të ye' Yé ttò ttsetā, ñies e' wöblautā' ie' wa, esepa kos bituraë ye' ska'.

⁴⁶“Kë yi wā Skëköl sūle. Erë ye' dë'bitu ie' ska', e' kueki ye' è wā ie' sūle. ⁴⁷Moki ye' të iché a' a të wépa erblé ye' mik, esepa ser michoë këkraë. ⁴⁸Ye' dör chkö të sene michoë meke e'. ⁴⁹A' yépa bak ká iaiäë, e'pa të chkö kiè maná e' ña' ká wé kë yi serku' ese ska', erë ie'pa durulune. ⁵⁰Erë chkö datse ká jaì a, e' cheke ye' të a' a. Wépa të chkö e' ñé, e'pa kë duöpawā. ⁵¹Erë chkö të sene michoë meke datse ká jaì a, e' dör ye'. Wépa të chkö e' ñé, e'pa ser michoë. Chkö meraëyö ie'pa a, e' dör ye' wák chkö, e' merattsayö ttëwā as ká ulitane wakpa isiepa erblé ye' mik, esepa ser michoë.”

⁵²Etā ie'pa ñi iütémi:

—¿Wes ie' të ichkö mëmi se' a katè?

⁵³Ie' të ie'pa iüté:

—Moki ye' të a' a iché të a' kë të ye' dör S'ditsö Alà, e' chkö katé, e' pé yé, e' ta sene michoë kë dōpa a' ulā a. ^{54,55}Ye' chkö e' dör chkö chökle, ye' pé, e' dör di'yé chökle. E' kueki wépa të ye' chkö katé, ye' pé yé, esepa ulā a sene michoë detke. Aishkuö ta mik ká i' erkewatke, etā ie'pa shké'werakaneyö. ⁵⁶Wépa të ye' chkö katé, ye' pé yé, esepa bätse buaë ye' mik. Ñies ye' bätse buaë ie'pa mik. ⁵⁷Ye' yé të ye' patkë' e' serke iwák mik. Ie' mik ye' serke. Es ñies wépa të ye' chkö katé esepa serke ye' mik. ⁵⁸Chkö dë'bitu ká jaì a, e' chkö ye' tso' a' a. Chkö e' kë dör wes chkö kiè maná ña' a' yépa bak ká iaiäë e'pa të e' es. Ie'pa të ña' erë ie'pa durulune. Erë wépa të chkö cheke ye' të a' a e' ñé, esepa ser michoë.

⁵⁹Ttè e' wa Jesús tò ie'pa wöbla'wé judiowak ñi dapa'wo wé tso' Cafarnaúm e' a.

Jesús ttè batamik se' ser michoë

⁶⁰Pë' shköke taië Jesús ta, e'pa tò ttè ñe' ttsé ta ichéraitö:

—Ttè e' dör darërë. ¿Yi tò iklö'wèmi?

⁶¹Ima ie'pa tso' ichök e' suéwaitö. E' kuëki ie' tò ie'pa a ichaké:

—¿Ttè e' kuëki a' éna ye' wataktsa? ⁶²Ye' dör S'ditsö Alà, e' míkane ká jaì a wé ye' datse ee, e' mú sué a' tò, e'ma e' je' ta ¿a' erblömi ye' mik?

⁶³Wiköl Batse'r tò sene michoë meke sia. Ì weke s'ditsö tò, ese kè dör iie bua'. Ttè wa a' pattekeyö e' wà datse Wiköl Batse'r wa. Ttè e' klö'wé a' tò, e' ta a' ser michoë. ⁶⁴Erë a' welepa kè erblöku' ye' mik.

Wépa kè erblöku' ie' mik ena yi tò ie' mekettsa e' jchertke ie' wà kewe, e' kuëki ie' tò ichè es. ⁶⁵Ie' tò ikí ché:

—E' kuëki ye' tò a' a' ichè tò kè yi bitúpa ye' ska', ye' Yé kè wà imène e' ta.

⁶⁶E' ukuökí ta taië pë' shköke Jesús ta, e' kibiiepa tò iméat, kè shkòia ie' ta. ⁶⁷Etá Jesús tò ittökátapa dabom eyök kí böl (12), e'pa a' ichaké:

—¿A' shkakmi ñies ye' yöki?

⁶⁸Etá Simón Pedro tò iüté:

—A Skékëpa, ¿yi ta sa' mi'mi? Be' ttè è wa sa' ser michoë. ⁶⁹Sa' erblétke be' mik. Sa' wà ijcher mokíë tò be' dör yi dör batse'r patkë'bitu Skéköl tò e'.

⁷⁰Jesús tò ie'pa iüté:

—A' dabom eyök kí böl (12), e' shukit ye' tò, erë a' eköl dör bé icha.

⁷¹Mik Jesús tò e' ché etá Judas chéitö. E' dör Simón Iscariote e' alà. Ie' dör Jesús ttökátapa dabom eyök kí böl (12) e' eköl erë ie' tò Jesús wömekettsa.

Jesús ëlpa kè erblène ie' mik

7 ¹E' ukuökí ta Jesús shköke Galilea. Judiowak wökirpa éna ie' ttakwa, e' kuëki ie' kè shkak Judea. ²Erë judiowak tò kawö tkö'weke kiekerakitö Úla Kéwö, e' kéwö tkö'wekerakitö Judea, e' dewatke tsinet. ³E' kuëki Jesús ëlpa tò ie' a' iché:

—Kè be' e' tsukat íe. Be' yú Judea as ì kè or yi a' ese weke be' tò, e' wà saù be' ttökátapa serke ee e'pa tò. ⁴Yi kí ikiane tò s'malepa tò ikíkëka taië, ese tò íyi kos wé sulitane wörki. Mokí ì kè or yi a' ese ormi be' a, e' ta iú sulitane wörki.

⁵Jesús ëlpa kè erblène ie' mik, e' kuëki ie'pa tò iwayué es. ⁶Ie' tò iché ie'pa a:

—Kam ye' kéwö döka, erë a' kawö kos ese dör buaë. ⁷Wépa kè tò Skéköl dalòie esepa kè a' a' sunuk suluë. Erë ye' tso' ie'pa a' ichök tò ì

wambleke ie'pa tö, ese dör suluë. E' kuëki ie'pa éna ye' ar suluë. ⁸A' yúshka Úla ḱewö tkò'wëkerakitö e' a. Ye' ḱewö kam doka, e' kuëki kam ye' mi'.

⁹E' chéitö ta ie' e' tséat Galilea.

Jesús mía Jerusalén Úla ḱewö tkò'uk

¹⁰Jesús èlpa míyal, e' ukuöki ta ñies ie' mía. Erë ie' mía bèrë, kè e' kkayëule. ¹¹Kéwö tkò'wëke, e' shua judiowak wókirpa tso' ie' yulök. Ie'pa tö ichaké:

—¿Wé ie' tso'?

¹²Pè' dapané taië ee, e'pa tö Jesús cheke ñi a bèr ñi kukuò a. Welepa tso' ichök: “Jesús dör buaë.” Erë welepa tso' ichök: “Ie' kè dör buaë. Ie' tö se' kiteke.”

¹³Erë ie'pa suané judiowak wókirpa yöki, e' kuëki ie'pa kè ttökü' darërë.

¹⁴Mik ikéwö tkò'wëkerakitö, e' dökette shaböts, eta Jesús dewa Skéköl wé a ta ie' tö s'wöbla'wémi. ¹⁵Eta judiowak wókirpa tkirulune iweblök ikittsök ta ichéraitö:

—Ie' kè yöule ¿wes e' wa ttè jcher taië?

¹⁶Jesús tö iüté:

—Ttè wa a' wöbla'wëke ye' tö, e' kè dör ye' wák ttè, e' dör Skéköl tö ye' patké' e' ttè. ¹⁷Yi e' chétke ì kiane Skéköl ki e' wà uk, ese wa ijcherdaë tö ttè wa s'wöbla'wëkeyö, e' dör Skéköl ttè. Ie' kè tö ibikeitsepa tö e' dör ye' wák ttè è. ¹⁸Yi ttöke iwák er wa, ese ki ikiane tö pé' tö ie' kikèka. Erë wé ki ikiane tö yi tö ipatké' e' kikarka, ese ttö mokì kè kachöta'.

¹⁹“Sulitane wa ijcher tö Moisés tö Skéköl ttè dalöiëno e' méat se' a. Erë a' ulitane kè tö iwà dalöië. ¿Ì kuëki a' ki ye' kiane ttèwa?”

²⁰Eta pé' tso' taië ee, e'pa tö iüté:

—Be' a aknama tso'. ¿Yi éna be' ttakwa?

²¹Ie' tö ie'pa a iché:

—Ì kè or yi a ese wé ye' tö etökicha eno diwö a, e' tö a' ulitane tkiwéwa. ²²Moisés tö ttè dalöiëno me'at a' a tö a' ala'r wépa kos wakyuóó itóttola kkuölitla tée tsir e' wa ká de iki pàköl (8) eta. (Ñermata se' wa ijcher tö ttè e' kè mène Moisés wa, imène a' yépa bak ká iaiaë Moisés yöki e'pa a.) Ñies Skéköl yëkuö tö ichè tö kè a' kawö ta' kaneblök eno diwö a. Erë mik ká de ala'rla ki pàköl, e' ane eno diwö a, eta a' tö a' ala'rla wakyueta' eno diwö a. ²³A' a kawö ta' alala wakyuök eno diwö a Moisés ttè dalöioie, e' ta ¿wes a' ulurmi ye' ki, ye' tö wëm eköl bua'wéne wa'ñe eno diwö a e' ki? ²⁴Kè s'kkatar is iwër e' è wa. E' skéie itò yuló yësyëse.

Jesús dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'

²⁵Jerusalén wakpa welepa tö ichaké:

—¿Wëm wí kè yulekú' s'wökirpa tò ttèwà? ²⁶Isaú, wí idur ttök sulitane wörki età ie'pa kè tò ì chë ie' a yës. ¿A' iché, s'wökirpa tò iklö'wé tò mokí ie' dör wé pairine'bitú idi' wa s'blúie e'? ²⁷Erë se' wà ijcher buaë tò wé ie' datse. E' skéie mik wé pairine'bitú idi' wa s'blúie e' datse, età kè yi wà ijcherpa tò wé idatse.

²⁸Jesús tso' s'wöbla'uk Skëköl wé a. Mik e' tò ttè e' ttsé, età ichéitö aneule:

—A' ibikeitseke tò a' wà ye' suule buaë. A' ibikeitseke tò a' wà ijcher buaë tò wé ye' datse. Erë ye' kè dë'bitú ye' wák er wa. Yi tò ye' patkë'bitú e' mik s'erblömi, ie' kè suule a' wà. ²⁹Erë ye' datse ie' ska', e' kuekí ye' wa ie' suule buaë. Ie' tò ye' patkë'bitú.

³⁰Ie'pa tò ima'wé klö'wèwà, erë kam ie' kèwö döka, e' kuekí kè yi ulà dè'wà iska'. ³¹Erë tajë pè' erblé ie' mik e'pa tò iché:

—Kè yi skà a ì kè or yi ese onuk tkòka Jesús tò iwé e' tsatà. Ie' wake' dör wé pairine'bitú idi' wa s'blúie e'.

Fariseowakpa éna Jesús klö'wàkwà

³²Jesús cheke pè' tò bèrè ñi kukuò a, mik e' ttsé fariseowakpa tò, età ie'pa ena sacerdotepa wökirpa, e'pa tò Skëköl wé shkëkipa patkë iklö'ukwà. ³³Jesús tò iché:

—Ye' tso'ia a' tã bërber ème tã ye' míane yi tò ye' patkë'bitú e' ska'.

³⁴A' tò ye' yuleraë, erë a' kè tò ye' kuepa. A' kè döpakà wé ye' mírö ee, e' kuekí a' kè tò ye' kuepaia.

³⁵Tã judiowak wökirpa ñi chaké:

—¿Wé ie' wí mi'keá, e' kè kuepa se' tò? ¿A' iché imi'keá wé judiowak mineyal senuk ká kuá'kí wakpa shuá ese ska' pè' kè dör judiowak, esepa wöbla'uk? ³⁶Ie' tò iché: 'A' tò ye' yuleraë, erë a' kè ye' kuepa. A' kè döpakà wé ye' mírö ee, e' kuekí a' kè tò ye' kuepaia.' ¿Ima e' wà kiane ché?

Se' er a ituöraë tajë wes di' klòka tuò es

³⁷Ikéwö tkö'weke judiowak tò, e' kèwö bata e' dör ibua'ie, e' kèwö Jesús e' kékà tã ichéitö aneule:

—Wépa ersine, esepa shkó ye' ska' di'yök. ³⁸Wépa erblé ye' mik, esepa tã itköraë wes Skëköl yëkkuò tò iché es, e' tò iché: "Ie'pa er a ituöraë tajë wes di' klòka tuò es."

³⁹Mik Jesús tò di' klòka ché, età ie' tso' Skëköl Wiköl merdaë wépa erblé ie' mik esepa a, e' chök. Erë e' kèwö ska' tã kam Jesús mi'kane iyé ska' olo tã' tajë, e' kuekí kam Skëköl Wiköl mer.

Judiowak ttè chilinekà Jesús batamik

⁴⁰Wépa tò ttè e' ttsé, e'pa wélepa tò iché:

—Mokí wëm wí dör Skëköl tteköl datse e'.

⁴¹Wélepa skà tò icheke:

—Ie' dör wé pairine'bitú idi' wa s'blúie e'.

Erë welepa skà tò icheke:

—Au, kè idör e'. Wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' kè bitüpa Galilea.

42 Skéköl yèkkuö tò ichè tò ibitüraë se' blú bak David e' ditséwö wa, ñies ibitüraë Belén wé David bak senuk ee.

43 Es ie'pa ttè chilineka Jesús batamik. 44 Ie'pa welepa éna iklö'wakwa, erë kè yi ulà dè'wa ie' ska'.

Judiowak wökirpa kè erbléne Jesús mik

45 Skéköl wé shkékupa dè'bitü Jesús klö'ukwa, e'pa dene fariseowakpa ena sacerdotepa wökirpa ska', eta e'pa tò ichakérak ishkékupa a:

—¿Ì kueki a' kè wa Jesús dè'?

46 Ishkékupa tò iüté:

—iSa' kè wa yi ttsëule ttök wës wëm e' ttö es!

47 Fariseowakpa tò iché ie'pa a:

—¿Ñies a' e' mettsa kitö'wè? 48 ¿Ima a' ibikeitsè tò s'wökirpa ö fariseowakpa e'pa wele erblé ie' mik? 49 Pè' èsepa kè wa Moisés ttè dalöiëno suule, esepa e' mukettsa kitö'wè. Erë ie'pa kichatënettsatke.

50 Erë fariseowak eköl kiè Nicodemo dè'rö Jesús sauk nañewe, e' tò iché ie'pa a:

51—Ttè mène se' a dalöiëno, e' tò ichè kè se' kawö ta' yi wömuksa we'ikè kam itö yulöttsasö buaë e' yöki. Es se' wa ijcher tò ì sulu wambléitö ö kè iwä iwambléne.

52 Ie'pa tò ie' iüté:

—iWësua ñies be' dör Galilea wak! Skéköl yèkkuö saú bua'ie, eta be' isüeraë tò Skéköl tteköl kè karpaka yës Galilea.

Alaköl eköl tò isenewabak dalösewéwa

53 [Eta ie'pa ulitane mía ne iu a.

8 1 Erë Jesús mía Olivo kébata a. 2 Bule es bla'mi ie' dene Skéköl wé a ta pé' ulitane debitü ie' ska'. Ie' e' tkéser ie'pa wöbla'uk.

3 S'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa de ie' ska'. Ie'pa wa alaköl eköl kunewa isenewabak dalöseukwa e' debitü. Ie'pa tò iké e' duökser sulitane wörki. 4 Ie'pa tò iché Jesús a:

—A s'wöbla'ukwak, alaköl i' kunewa isenewabak dalöseukwa. 5 Ttè dalöiëno me'at Moisés tò se' a, e' tò se' ké alaköl i'se ttökwa ák wa. ¿Ima e' chè be' tö?

6 Ie'pa tò Jesús a ichaké ima'woie tò ima ie' tò iütëmi ikkatoie. Erë Jesús e' wöéwa iski ta iulatska wa ishtëmiitö iski wës íyi shtësö yèkkuö ki es. 7 Ie'pa tò ikí chaké ia. Ie' wöduéka ta ichéitö:

—A' wé kè wa ì sulu wambléule yës, ese tò ák tsá uyó ie' ki.

8 Eta Jesús e' wöéwane iski ta ishtëmineitö iski. 9 Mik ie'pa tò ttè e' ttsé, eta ì sulu wambleke ie'pa tò, ese ane ie'pa éna ta imíyal eköl eköl.

Ikëkëpa míyal kewe, e' itöki iduladulapa. Bata ekkë tã alaköl è atë dur Jesús wörki. ¹⁰Etã Jesús e' wöduékane tã ie' a ichakéitö:

—A tayë, ¿wé ie'pa? ¿Yi atë be' kkatök?

¹¹Ie' tö iiüté:

—A këkëpa, kè yi atë.

Jesús tö iché ia:

—Ye' ñies kè tö be' kkatè. Be' yúshka. Kè ì sulu skà wamblaria.]^f

Jesús dör wes ká olo es sulitane a

¹²Etã Jesús tö iskà chéne pè' a:

—Ye' dör ká ulitane wakpa a wes ká olo es. Wépa e' yué ye' ttökataie, esepa ser michoë ká olo e' a. Ie'pa kè serpaia wes s'shkò stui a es.

¹³Fariseowakpa tö iché ie' a:

—Be' wák tso' e' tté chök, e' kueki be' ttò kè wà tã'.

¹⁴Ie' tö ie'pa iüté:

—E' yëne tö ye' e' tté chöke, erë ima ye' e' chöke e' wà tã'. Ye' wã ijcher wé ye' datse, ñies wé ye' michoë, erë e' kè jcher a' wã. E' kueki ima ye' e' chö e' wà tã'. ¹⁵A' tö ye' bikeitseke wes a' wakpa kabikeitsò es, e' kueki a' tö ye' kcateke tö ye' dör kachökwak. Erë ye' kè tö yi bikeitseta' es. Ye' kè dè'bitu yi shulök, ye' dè'bitu s'tsatkök. ¹⁶Erë mik ye' tö s'shulè, etã ye' kè tö s'shuleta' ekörla, e' kueki ye' tö s'shuleraë yësyësë. Ye' yé tö ye' patké', e' tso' ye' tã s'shulök. ¹⁷Ttè dalöiëno tö ichè tö s'ditsö bö' tso' ittekölíe, e'pa tö iché ñikkëë, e' tã ie'pa ttè wà tã'. ¹⁸Es e', ye' dör ye' wák tteköl. Ñies ye' Yé tö ye' patké', e' dör ye' tteköl. E' kueki ye' ttekölpa dör bö'.

¹⁹Ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿Wé be' yé tso'?

Ie' iiüté:

—A' kè wã ye' suule, ñies a' kè wã ye' Yé suule. A' mú wã ye' suule, e'ma ñies a' wã ye' Yé suule.

²⁰Ttè ikkë ché Jesús tö itso' s'wöbla'uk e' dalewa. Ie' tkër s'wöbla'uk Skëköl wé a wé kalkuö tso' inuköl ioie mè Skëköl a eë. Erë kam ie' kèwö doka, e' kueki kè yi wã iklönewa.

A' kè dõpa wé ye' mörö ee

²¹Jesús tö iskà ché ie'pa a:

—Ye' mía tã a' tö ye' yuleraë, erë a' duöralur ì sulu qos wambleke a' tö e' a. E' kueki kè a' döpakã wé ye' mörö ee.

²²Etã judiowak wökirpa tö iché:

^f7.53-8.11 Isalema ttè i' kè ku' yëkkuö këchke kit Juan tö. E' ukuöki tã yile skà tö ime'ka iki.

—Ie' iché tö sa' kè döpakā wé ie' mírö ee. Ie' e' ttökewā alè, e' kuēkī ie' iché es.

²³Ie' tö ie'pa ā iché:

—A' dör kā i' wakpa è, erè ye' dör kā jaì wak. A' dör kā íe wakpa, erè ye' kè dör kā íe wak. ²⁴E' kuēkī ye' tö a' ā ichè tö 'a' duöralur ì sulu kōs wambleke a' tö e' a.' A' kè wā iklōne tö ye' dör yi yè'bitū ye' tö a' ā e', e' tā a' duöralur ì sulu kōs wambleke a' tö ese ā.

²⁵Etā ie'pa tö ie' ā ichaké:

—¿Yi be' dör?

Ie' tö iüté:

—Ye' dör yi yè'bitū ye' tö a' ā kuaè e'. ²⁶Taiè ye' wā ttè tso' a' kkatoie. Erè ì kōs cheke ye' tö sulitane ā e' ttsèule ye' wā yi tö ye' patkè' e' kkò ā. Ie' ttè dör mokīè.

²⁷Erè ie'pa kè éna iwā ane tö ie' tso' iyé dör Skèköl, e' chök. ²⁸E' kuēkī ie' tö iché ie'pa ā:

—S'ditsö Alà, e' dör ye'. Mik a' tö ye' batséka krus mik, etā a' tö isueraè tö yi dör ye'. Ye' kè tò ì wèpa ye' wák er wa. Ì cheke ye' Yé tö ye' ā tö ichó, e' è chekeyö. ²⁹Yi tö ye' patkè' e' tso' ye' tā. Ì wër buaè ie' wa, e' è wèkeyö, e' kuēkī kè ie' wā ye' meuleat ekörla.

³⁰Mik e' ché Jesús tö, etā taiè pè' erblé ie' mik.

Se' yënetsā ì sulu ulā ā Jesús batamik

³¹Jesús tö iché judiowak erblé ie' mik, e'pa ā:

—A' serke kekraè ye' ttè dikīā, e' je' tā a' dör ye' ttökatapa chökke. ³²A' wā Skèköl ttè mokī e' jcherdaè buaè tā e' tö a' yerattsa, ì ulā ā a' klöulewā e' yöki.

³³Ie'pa tö ie' iüté:

—Sa' dör Abraham aleripa. Sa' kè klöulewā ì ulā ā. ¿Wes be' tö ichèmi tö sa' yèrdattsa?

³⁴Ie' tö ie'pa iüté:

—Mokī ye' tö a' ā ichè tö wépa tö ì sulu wambleke, esepa tso' klöulewā sene sulu ulā ā. ³⁵Erè s'klöulewā kanè mésoie ese serke iwökir ska', erè kè idör iwökir yami ekka. Iwökir alà e' dör iyami ekka kekraè. ³⁶Ye' dör Skèköl Alà. Ye' tö a' yéttsā sene sulu ulā ā, e' tā mokī a' yënetsā. ³⁷Ye' wā ijcher tö a' dör Abraham aleripa, erè a' kè tö ye' ttè klö'wè, e' kuēkī a' kī ye' kiane ttèwā. ³⁸Ì kkacheke ye' Yé tö ye' ā, ese cheke ye' tö a' ā. Es ñies a' tö iwambleke wes a' yé tö a' ā ikkacheke es.

³⁹Ie'pa tö iüté:

—Sa' yé bak kā iaiāè e' dör Abraham.

Erè ie' tö ie'pa ā iché:

—A' mú dör Abraham aleripa, e'ma a' sermi wes ie' sene' es. ⁴⁰Ye' tö ttè mokī ché a' ā wes Skèköl tö ye' ā ikkaché es. E' è wéyö, erè a' kī ye'

kiane ttèwà. Ese kè wamblène Abraham wà. ⁴¹A' e' wamblò wës a' yé e' wamblò es.

Ie'pa tò ie' a' iché:

—iSa' kè dör ñalà alé! iSa' yé dör eköl è e' dör Skèköl!

⁴²Ie' tò ie'pa a' iché:

—Ye' datse Skèköl ska', e' tso' íe. Ye' kè dè' ye' wák er wa. Ie' tò ye' patkè'. E' kueki mokí ie' chópá a' yé, e'ma ye' dalèrmi a' éna. ⁴³¿Ì kueki a' kè éna ye' ttè wà ane? A' kè kí ye' ttè kiane klö'wè, e' kueki a' kè éna ye' ttè wà ane. ⁴⁴A' yé dör bé. A' dör ie' ala'r. A' dör ie' icha ta a' e' wamblò wës ie' kí ikiane es. Kekraé ie' dör s'ttök'wak. Ie' ttò kòs e' dör kachè wöchka, e' kueki Skèköl ttò mokí, e' kè wa ie' wöbatsö. Ie' dör kachök'wak, ie' wák dèr es, e' kueki ie' kachò tajè. Ie' dör kachè kèköl. ⁴⁵Erè ye' tò ttè mokí chè a' a, e' kueki a' kè tò ye' ttè klö'wè. ⁴⁶¿A' wé tò ikkachèmi tò ye' tò ì sulu wamblé? Ye' tò ttè mokí cheke a' a, e' ta ¿ì kueki a' kè tò ye' ttè klö'wè? ⁴⁷Yi dör Skèköl icha, ese tò ie' ttè tsè er bua' wa. Erè a' kè dör ie' icha, e' kueki a' kè éna ie' ttè tsak.

Abraham kám kúr e' yökí Jesús tso'tke

⁴⁸Età judiowak kè erblène Jesús mik, e'pa tò iché ie' a':

—Mik sa' iché tò be' dör Samaria wak suluè, e' a' aknama tso', età sa' tò iché yësyesè.

⁴⁹Jesús tò ie'pa iüté:

—Au, kè ye' a' aknama ku'. Ye' tò ye' Yé dalöieke, erè a' kè tò ye' dalöiè. ⁵⁰Ye' kè ku' ì yulök ye' wák a' e' kíkoka. Erè itso' eköl, e' kí ikiane tò a' tò ye' kíkèka. E' dör s'shulök'wak. ⁵¹Mokí ye' tò a' a' ichè tò yi tò ye' ttè iüteke mokíè, ese kè duòpawà.

⁵²Ie'pa tò iché ie' a':

—I'ñe je' sa' tò iklö'wé mokí tò be' a' aknama tso'. Abraham ena Skèköl ttekölpa kòs durulune. ¿Wës be' tò iché tò yi tò be' ttè iüteke, esepa kè duòpawà? ⁵³¿Ima be' erbikò tò be' dör se' yé Abraham e' tsatà? Ie' blènewà ñies Skèköl ttekölpa kòs blèrulune. ¿Ima be' erbikò tò be' dör yi?

⁵⁴Ie' tò ie'pa iüté:

—Ye' wák e' kíkòkeka, e'ma e' kè dör iie bua'. Erè ye' Yé tò ye' kíkèkeka, e' wák cheke a' tò e' dör a' Kèköl. ⁵⁵Erè a' kè wà ie' sùule. Ye' je' wà isùule. Ye' ichópá tò ye' kè wà ie' sùule, e'ma ye' kachò suluè wës a' es. Mokí ye' wà isùule. Ie' ttè iütekeyö. ⁵⁶Abraham dör a' yé bak ká iaiäè e' tò ye' datse, e' kéwö sueraè, e' kueki ie' tsè'ne buaè. Ie' tò isü' ta e' tò ie' tsèö' buaè.

⁵⁷Ie'pa tò ie' a' iché:

—Kám be' kí duas dò dabom skèyök (50), età ¿wës be' ichèmi tò be' wà Abraham sùule?

⁵⁸Jesús tò ie'pa iüté:

—Mokí ye' tò a' a' ichè tò ye' tso'tke Abraham bak ká iaiäè e' yökí kéwe.

⁵⁹Etā ie'pa tō ák klō'wé tajē Jesús toie. Erē Jesús e' bléwā ie'pa shuā e' yéttsa Skèköl wé a.

Jesús tō s'kūne eköl wöbla kè wawër e' bua'wéne

9 ¹Jesús shkōrami e' tō wēm kūne' wöbla kè wawër ese sué eköl. ²Etā ittōkatapa tō ie' a ichaké:

—A S'wöbla'ukwak, ¿yi tō ì sulu wamblè', e' nuí kuèkì wēm i' kūne' wöbla kè wawër, ie' wák ö iyé ö imì?

³Ie' tō ie'pa iüté:

—Kè idör tō ie' ö iyé ö imì tō ì sulu wamblè' e' nuí kuèkì. Ie' kūne' es as Skèköl diché tajē e' wawër ikì. ⁴Yi tō ye' patkè', e' kanè kawōtā wè se' tō kawō tājā se' a e' dalewa. E' dör wēs se' kaneblò ñiwe es. Se' blēnewā etā kè se' a ñ kaneoneñā. E' dör wēs katuine s'kì es, kè se' a kaneblēnukia. ⁵Ye' tso'ñā ká i' kì, e' dalewa ye' dör wēs ká olo es sulitane er ñi'woie.

⁶Ie' tō iché one tāj ie' wiritué íyök kì, e' wa ie' tō dóchka yué. Tā wēm kè wöbla wawër e' wöbla kì dóchka e' tiéitō. ⁷Tā ichéitō ie' a:

—Be' yú wōskuök di'dape kiè Siloé ee. (Siloé e' wà kiane chè: “patkèule”).

Wēm wöbla kè wawër e' mīā tāj iwōskuée tāj iwöbla wawēnene buaé tāj imīā iu a. ⁸Pè' serke ie' o'mik ena pè' wā ie' sūule inuköl kak kiök e'pa ñi chaké:

—¿Wēm wí kè dör wēm e' tkökeser inuköl kak kiök e'?

⁹Welepa tō iché:

—Tó, ie' idir.

Erē welepa skà tō iché:

—Au, kè dör ie' eré ie' sū idir.

Erē ie' wák tō iché:

—Tó, ye' je' idir.

¹⁰Etā ie'pa tō ie' a ichaké:

—¿Wēs i' tāj be' wöbla wawēnene?

¹¹Ie' tō ie'pa iüté:

—Wēm kiè Jesús e' tō dóchka yué, e' tiéitō ye' wöbla kì tāj ichéitō ñā: 'Be' yú wōskuök di'dape kiè Siloé e' a.' Etā ye' mīā wōskuée tāj ye' wöbla wawēnene.

¹²Etā ie'pa tō ie' a ichaké:

—¿Wé wēm e'?

Ie' tō ie'pa iüté:

—Kè ye' wā ijcher.

Wēm wöbla buanene e' kì chaké tajē fariseowakpa tō

^{13,14}Mik Jesús tō dóchka yué ena wēm wöbla kè wawër e' bua'wéneitō, e' kēwō dör eno diwō. E' kuèkì wēm buanene e' tsémirakitō fariseowakpa ska'. ¹⁵E'pa tō ie' a ichaké:

—¿Wes be' wöbla buanene?

Ie' tö ie'pa iüté:

—Wëm eköl tö dóchka tié ye' wöbla k_i t_a ye' wöskuée t_a ye' wöbla buanene.

¹⁶Ie'pa welepa tö iché:

—Wëm wé tö e' wé e' kè w_a eno diwö dalöiëne, e' kueki e' wák kè patkéne Skököl w_a.

Erè welepa skà tö iché:

—Ie' chópa pè' sulusi, e'ma ÷wes ì kè or yi a ese ormi ie' a?

Es ie'pa ttè chilineka.

¹⁷Ie'pa tö iskà chakéne wëm buanene e' a:

—Ie' tö be' wöbla bua'wéne, ÷jma e' wák bikeitsè be' tö?

Ie' tö ie'pa iüté:

—Ye' a t_a ie' dör Skököl tteköl.

¹⁸Erè ie'pa kè éna iklö'wak tö ie' bak wöbla kè wawër t_a iwasuëitö. E' kueki ie'pa tö imì ena iyé tsuk patké ¹⁹t_a ie'pa a ichaké:

—¿Wëm i' dör a' alà? A' ichè tö ie' kune' wöbla kè wawër, e' t_a ÷wes ÷ñe t_a iwöbla wasuëitö?

²⁰Iyé ena imì tö iché ie'pa a:

—Sa' w_a ijcher buaë tö ie' dör sa' alà. Nies sa' w_a ijcher tö ikune wöbla kè wawër. ²¹Erè wes ÷ñe t_a ie' wöbla buanene e' kè ijcher sa' w_a. Nies kè sa' w_a ijcher yi tö ie' wöbla bua'wéne. E' chakó ie' wák a. Ie' detke këchke. Ie' wák tö ichèmi a' a! ²²Iyé ena imì e'pa suane judiowak wökirpa yöki, e' kueki ie'pa tö iché es. Judiowak wökirpa tö iyé'bak ñi a tö wépa iklö'wé tö Jesús dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e', e' t_a esepa yekelur ie'pa tö ie'pa ñi dapa'wo wé a, kè kièwajia yës. ²³E' kueki iyé ena imì tö iché: “Ie' detke këchke. Ie' wák tö ichèmi a' a.”

²⁴Et_a ie'pa tö wëm buanene, e' skà kiéne t_a ie' a ichaké:

—Be' ttó mokjè Skököl wörki. Sa' w_a ijcher tö wëm tö be' bua'wéne, e' dör pè' sulusi.

²⁵Wëm tö iüté:

—Kè ye' w_a ijcher tö wëm e' dör pè' sulusi ö au. Erè ye' w_a ijcher buaë tö ye' bak wöbla kè wawër, erè ÷ñe t_a ye' tö iwasué. E' è jcher ye' w_a.

²⁶Ie'pa tö iskà chakéne ie' a:

—¿Wes be' wéitö? ¿Wes ie' tö be' wöbla bua'wéne?

²⁷Ie' tö ie'pa iüté:

—E' chétkeyö a' a, erè a' kè éna ittsak. ÷lie a' k_i ikiane tö ye' tö iskà chè? Wësua ñies a' e' yuak ie' kléie.

²⁸Ie'pa tö ie' ché sulué t_a ichérakitö ia:

—Be' dör wëm e' ttökata, erè sa' dör Moisés ttökatapa. ²⁹Sa' w_a ijcher tö Skököl ut Moisés t_a, erè wëm e', kè jcher sa' w_a wé ie' datse.

³⁰Ie' tö ie'pa iüté:

—İ̀ ché a' tō, e' tō ye' wōkrawéwā! Ie' tō ye' wōbla bua'wéne t̄a ı̀wés a' kè wā ijcher wé ie' datse? ³¹Se' wā ijcher tō pè' sulusipa ttō kè iūteta' Skèkōl tō. Erè wépa tō Skèkōl dalōieke ena iserke wés ie' k̄i ikiane es esepa è ttō iūteke ie' tō. ³²K̄a' i' tsá yōne e'tami kè yi wā ittseule tō se' kune wōbla kè wawër esepa wōbla buarta'ne. ³³Ie' kè patkōpa Skèkōl tō, e'ma kè ì orpa ie' a.

³⁴Ie'pa tō iūté:

—Be' kune!, be' talane ì sulu è a. ı̀Wés be' kèsik deka sa' wōbla'uk? Et̄a ie'pa tō itrè'wëshkar.

Wëm wōbla buanene e' erblé Jesús mik

³⁵Jesús ittse tō wëm wōbla buanene e' trè'wëshkar ie'pa tō Skèkōl wé a. Mik ie' tō ikué t̄a ie' a ichakéitō:

—ı̀Be' erblé S'ditsö Alà mik?

³⁶Ie' tō iūté:

—A kèkèpa, ichó ña yi idir as ye' erblò imik.

³⁷Jesús tō iūté:

—Be' wā isuulebak; e' dör ye' tso' ttök be' t̄a e'.

³⁸Et̄a ie' e' tkéwā kuchè k̄i idalōiök t̄a iché iā:

—A Skèkèpa, be' mik ye' erblé.

³⁹E' ukuök̄i t̄a Jesús tō iché:

—Ye' dè'bitū k̄a' i' a s'shulök as wépa dör wés s'wōbla kè wawër es esepa wōbla wawër. Nies ye' dè'bitū wépa e' chò tō iwōbla wawër buaè esepa muk̄at wés iwōbla kè wawër es.

⁴⁰Mik fariseowakpa welepa tso' ie' ska', e'pa tō ttè e' ttsé, et̄a ichérakitō iā:

—ı̀İma be' sa' bikeitsè? ı̀Sa' dör wés s'wōbla kè wawër es?

⁴¹Ie' tō ie'pa iūté:

—A' mú wōbla kè wawër, e'ma ì sulu nuí kè ku' a' k̄i. Erè a' tō icheke tō a' wōbla wawër, e' kuèk̄i a' k̄i ì sulu nuí tso'ia.

Obeja kkö'nukwak e' tté

10 ¹Et̄a Jesús tō iché: “Mok̄i ye' a' a' ichè tō obeja ekiblökwakpa, esepa kè shkōta'wā wé obeja tso' wötèule, e' wékkö chök̄le a. E' skéie ie'pa shkökewā bānet. Esepa dör akblökwakpa. ²Erè wé shkökewā obeja wékkö chök̄le a, ese dör obeja kkö'nukwak chök̄le. ³Obeja wékkö kkö'nukwak, ese tō obeja wékkö kköppeeke obeja kkö'nukwak a t̄a e' tō iobeja kieke ikiè wa etō etō. Obeja tō ie' ttō ttséwā buaè, t̄a ie' tō iyekelur wé itso'rak wötèule eē. ⁴Obeja tō ie' ttō ttséwā buaè, e' kuèk̄i mik ie' tō iyélur seraq, et̄a imi'kerak ie' itök̄i. ⁵Yi kè suule ie'pa wā, ese kè tōie ie'pa tō. Ie'pa kè wā ese ttō ttséule, e' kuèk̄i ie'pa ponek̄a iyök̄i.”

⁶Ttè e' pakè Jesús tō judiowak a, erè ie'pa kè éna iwà ane.

Jesús dör wës obeja kkö'nukwak buaë es

7Ie' tö iskà ché ie'pa a: “Mokì ye' tö a' a iché tö ye' wák dör wës obeja wötëule ese wékkö es. 8Pè' dè'bitü ye' yökì kewe s'wöbla'uk kache tté wa, esepa dör wës obeja ekiblökwapka es, ie'pa dör pè' suluë. Erè wépa dör wës ye' obeja es, esepa kè wà ie'pa ttò ttsène. 9Ye' dör wës obeja wékkö es, wépa shkökewà ye' wa, esepa tsatkërdaë. Ie'pa döraë wës obeja shkökewà dökettsane chkök kkö'naule buaë ese es.

10“Obeja ekiblökwapka datse iekiblök ena ittökulur ie'ukwa, e' è wamblök esepa datse. Erè ye' dè'bitü ká i' a sene bua'ie muk a' a, e' dör sene michoë chökke. 11Ye' dör wës obeja kkö'nukwak buaë es, e' e' murattsà ttèwà iobeja tsatkoie. 12Erè wé kanèblöke inuköl dalèrmik, ese kè dör ikkö'nukwak chökke. Ie' kè dör obeja wák, e' kuekì mik chichi kañiru datse, età ie' tö obeja méat tà itkashkar tà chichi kañiru tö obeja ttèwà tà imalepa poneka. 13Wëm e' kè tkine obeja kì. Ie' tkirke inuköl è kì, e' kuekì itkashkar.

14,15“Ye' wák dör wës obeja kkö'nukwak buaë es. Ye' Yé wà ye' suule buaë, es ñies ye' wà ie' suule. Wépa dör ye' icha e'pa dör wës ye' obeja es, ie'pa suule ye' wà buaë, ñies ie'pa wà ye' suule. Ye' e' murattsà ttèwà ie'pa tsatkoie. 16Ñies ye' wà ye' icha skà tso' bánet, esepa dör ye' obejapa ñies, erè ie'pa kè dör a' ditséwö. Ie'pa döraë ye' wà ye' ska' tà ie'pa tö ye' ttò iüteraë tà iërdawarak ye' icha tso' ie' e'pa tà ñità echka ème. Ye' è döraë ie'pa kos e' kkö'nukwakie.

17“Ye' e' murattsà ttèwà e' shkerdakane, e' kuekì ye' Yé éna ye' dalèr taië. 18Kè yi a ye' duökwa. Ye' e' murattsà ttèwà ye' wák er wa. Ye' a kawö mène e' mottsà ttèwà ena shkenokane wës ye' Yé tö ye' patké' iwà uk es.”

19Mik judiowak tö ttè e' ttsé, età ie'pa ttè chiliwékane. 20Ie'pa kibiiepa tö icheke:

—iIe' dör alìie! iIe' a aknama tso! Ìlie a' tö ittò tseke?

21Erè imalepa tö icheke:

—iYi a aknama tso!, ese kè ttò es! Aknama kè a s'wöbla buanukne.

Judiowak kè erblène Jesús mik e'pa tö iwatéttsa

22Tskiri kéwö de, età Jerusalén wakpa tso' Skéköl wé batse'one ká iaiäë, e' kéwö tkö'uk. 23E' shüa Jesús shködur Skéköl wé ùle kiè Salomón ùle e' a. 24Età judiowak kè erblène Jesús mik, esepa iènewà ie' pamik taië tà ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿Kos sa' tö be' ttè panemirö? Iwà chó sa' a yësyësë tö be' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blüie e' ö kè be' dör e'.

25Ie' tö ie'pa iüté:

—Ye' tö ichétke a' a, erè a' kè erblène ye' mik. Ì kè or yi a ese wéyö ye' Yé ttò wa. E' tö ikkaché buaë sulitane a' tö yi dör ye'. 26Erè a' kè dör ye' obeja, e' kuekì a' kè erblökü' ye' mik. 27Ye' obeja tö ye' ttò tseke.

Ye' wà ie'pa suule buaë ena ie'pa datse ye' itöki. ²⁸ Sene michoë mekeyö ie'pa a ta ie'pa kè duòpawà aishkuò ta. Ie'pa kè yèrpattsaia yi a ye' ulà a. ²⁹ Ye' Yé tò ie'pa me' ye' a e' dör íyi ulitane tsata. E' kueki kè yi a ie'pa yèrpattsa ie' ulà a. ³⁰ Ie' ena ye', sa' dör eköl è.

³¹ Eta judiowak kè erblène Jesús mik, e'pa tò ák skà klò'wéne taië ie' toie. ³² Ie' tò ie'pa a iché:

—Ye' Yé batamik íyi buaë wé ye' tò taië a' wörki ÷e' wé kueki a' ki ye' kiane ttèwà ák wa?

³³ Ie'pa tò iiuté:

—Sa' kè éna be' ttakwa íyi buaë wé be' tò ese kueki. Sa' éna be' ttakwa be' tò Skéköl ché suluë e' kueki. Be' dör s'ditsö è, erè be' e' chò tò be' dör Skéköl.

³⁴⁻³⁶ Ie' iiuté:

—¿Wes a' tò ye' kkatete ttè e' ki? ¿A' kè éna iane tò ká iaiä Skéköl tò iyé' a' shulökwakpa bak e'pa a: “a' dör kékölpa”?^s Ttè e' tso' kitule Skéköl yèkkuò ki. Se' wà ijcher tò yèkkuò e' dör mokí kekraë. Ie'pa wépa a Skéköl tò ittè me'bak s'shulök, esepa ki' ie' tò kékölpa, e' yita ye' kirmi buaë ie' alà. E' wà dör tò ie' wák tò ye' klò' ta ye' patkè'bituitò ká i' a. ¿Wes a' ichèmi tò ye' tò ie' ché suluë mik ye' iché tò ye' dör ie' alà eta? ³⁷ I kiane ye' Yé ki tò ye' tò iwè, e' mú kè uk ye' ku', e'ma kè a' erblök ye' mik. ³⁸ A' kè erblöku' ye' mik, erè ì wékeyö, e' mik a' erbló as a' wà ijcher mokí tò ye' Yé ena ye' sa' dör eköl è.

³⁹ Judiowak tò Jesús skà ma'wé klò'wèwà, erè ie' tkashkar ie'pa yöki.

⁴⁰ E' ukuöki ta Jesús míane Jordán wíshet wé Juan bak s'wöskuök ee. Ee ie' e' tséat. ⁴¹ Taië pé' de ie' ska' ta ichekerakitö:

—Juan kè wà, ì kè or yi a ese one, erè wém i' paka' Juan tò kos e' dör mokí.

⁴² Eta taië pé' tso' ká e' a, e'pa erblé Jesús mik.

Lázaro blénewa

11 ¹ Wém tso' eköl duöke kiè Lázaro serke Betania. Ee María ena iël kiè Marta e'pa serke. ² María e' dör Lázaro kutà tò Skéképa Jesús klò ki kiò masmas té'ka ta ipasio'waitö itsakö wa e'. ³ Ie' ena Marta e'pa tò Jesús a ichök patké:

—A Skéképa, Lázaro dalër taië be' éna, e' duöke.

⁴ Mik Jesús tò ittse ta ichéitö:

—Duè e' kè e' alòpaká iki da'a. E' dör buaë Skéköl olo kkachoe, ñies ye' dör ie' Alà e' olo kkachoe.

⁵ Marta ena iël ena Lázaro, e'pa dalër taië Jesús éna. ⁶ Erè mik ie' ittse tò Lázaro duöke, eta ie' kè mène iska'. Ie' e' tséatia dò ká böt wé itso' ee. ⁷ E' ukuöki ta ie' iché ittökatapa a:

^s 10.34 kékölpa: Si'kuaie ttè e' dördioses.

—Mishkane Judea.

⁸Ie'pa tō iché ie' a:

—A S'wōbla'ukwak, i' kukuie se' dē'rō ee, t̄a judiowak k̄i be' kiane ttēw̄a ák wa. ¿Wēs ee be' shkakne?

⁹Ie' tō ie'pa a iché:

—Kè a' tkinuk e' k̄i. Kam ye' kēwō dōk̄a, e' kuek̄i kè ì tkōpa ye' t̄a. E' dōr wēs ttè i' tō ichè es: Ká ñiwe a diwō tso' dōk̄a dabom eyök k̄i bōt (12). Ñiwe t̄a ká olo buaë, e' kuek̄i se' shkōke ñiwe, e' t̄a kè se' klastkērpawa. ¹⁰Erè s'shkōke ká ttsetse a, e' t̄a se' klastkērdaë. Ye' tso'ia shkōk wēs s'shkōke ñiwe es, e' kuek̄i kè ì tkōpa ye' t̄a.

¹¹E' ukuök̄i t̄a ie' tō ichéne:

—Se' yami Lázaro kapow̄a, erè ye' mi'ke ishke'uk̄kane.

¹²Et̄a ittōkatapa tō iché ie' a:

—A Skēkēpa, ie' kapow̄a, e' t̄a ibuarmine.

¹³Ie' tō Lázaro blēnew̄a e' ché ie'pa a es. Erè ittōkatapa tō ibikeitsé tō é ikapow̄a. ¹⁴E' kuek̄i ie' tō ie'pa a iché yēsyesè:

—Lázaro blēnew̄a. ¹⁵Erè a' kuek̄i ye' t̄sē'ne buaë tō ye' kè ku' ee as a' erblò ye' mik. Mishka isaük.

¹⁶Et̄a Tomás (e' kiè ñies Dídimō) e' tō iché imalepa a:

—Mishka as se' ttōw̄a ie'pa tō Jesús t̄a.

Jesús dōr s'duulew̄a ese shke'uk̄kane wak.

¹⁷Mik Jesús demi Betania, et̄a Lázaro nu wōtēnew̄a, e' k̄i ká de tkēl.

¹⁸Betania atē ts̄inet Jerusalén o'mik kilómetro mañat ekkè. ¹⁹Marta ena María akè blēnew̄a, e' kuek̄i tajē judiowak dē'bitū ie'pa pablök. ²⁰Mik Marta w̄a ijchenew̄a tō Jesús dōketke t̄a imía ñaletsük, erè María atē u a. ²¹Ie' tō iché Jesús a:

—A Skēkēpa, be' chōpa tkēr íe, e'ma ye' akè kè blēnew̄a. ²²Ie' blēnew̄atke, erè ye' w̄a ijcher tō ì kié be' tō Skēköl a, e' meraëitō be' a.

²³Ie' tō ie' a iché:

—Be' akè blēnew̄a e' shkerdakane.

²⁴Marta tō iché ia:

—Ye' w̄a ijcher tō ie' shkerdakane aishkuō t̄a mik ká i' erkewatke et̄a.

²⁵Jesús tō iché ie' a:

—Ye' dōr s'duulew̄a e' shke'uk̄kane wak. Ye' dōr sene michoë e' mukwak. Yi erblé ye' mik eré iblēnew̄atke, erè ishkerdakane t̄a iser michoë. ²⁶Yi serke ye' mik erblöke ye' mik, ese kè duōpaw̄a aishkuō t̄a. ¿E' klō'wé be' tō?

²⁷Marta tō iüté:

—A Skēkēpa, iklō'wéyö. Ye' tō iklō'wé tō be' dōr Skēköl Alà, be' dōr wé pairine'bitū idi' wa s'blúie cheke ká iaiaë tō idatse ká i' k̄i e'.

Jesús ié wé Lázaro nu blène ee

²⁸Marta tö ttè e' ché one, ta imía iël María kiök, ta iché ie' kukuò a:

—S'wöbla'ukwak detke. Ie' tö be' kié.

²⁹Mik e' tse María tö, eta bet ie' e' kéka mía Jesús sauk. ³⁰Jesús tso'ia wé ie' tté Marta ta ee. Kam ie' döwa wé ie'pa serke ee. ³¹Mik wépa tso' María u a ipablök, e'pa tö isué tö ie' e' kéka mía bet, eta ie'pa mía itöki. Ie'pa ibikeitsé tö ie' mía iuk idëütö nu blène ee.

³²Mik María demi Jesús ska', eta ie' e' tkéwa kuchë ki iklö ska' ta ichéitö ie' a:

—A Skëképa, be' chópa tkër ié, e'ma ye' akè kè blënewa.

³³Mik Jesús tö isué tö María iuke ena wépa debitu ie' ta e'pa iukeñak, eta e' tö ie' chkewéwa tajë shüte. ³⁴Ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Wé a' tö inú blé'wa?

Ie'pa tö iüté:

—A Skëképa, be' shkó isauk.

³⁵Eta Jesús ié. ³⁶Ie'pa tö iché:

—Isaú. Ie' éna Lázaro dalër tajë.

³⁷Erë ie'pa welepa tö iché:

—Ie' tö wëm wöbla kè wawër, e' buaone ta ìi kuëki ie' kè wa ì one as Lázaro kè blërwa?

Jesús tö Lázaro shké'wékane

³⁸Eta Jesús skà erianeka ta idemi wé Lázaro nu blène ee. E' dör ákuk bërie. Ák bërie bastkër, e' wa ákuk wötëulewa. ³⁹Jesús tö iché:

—Ák bastkër ákuk kkò mik, e' skóttsa bánet.

Marta dör dëütö kutà e' tö iché:

—A Skëképa, ká detke tkël inú ki, e' kuëki suluë inú alanewatke.

⁴⁰Ie' tö iüté:

—Ye' tö be' a ichétke tö be' erblé ye' mik, e' ta mokí be' tö Skëköl olo tajë e' sueraë.

⁴¹Eta ie'pa tö ák skéu bánet ta Jesús wökéka ká jai a ta ichéitö:

—A yéwö, ì kiéyö be' a e' ttsébö. E' kuëki wëstela chekeyö be' a. ⁴²Ye' wa ijcher tö kekraë ì kiekeyö be' a, e' ttsekebö. Erë ikiéyö be' a pë' tso' tajë ié, e'pa kukua as ie'pa tö iklö'ù tö mokí be' ye' patké'.

⁴³E' chéitö one ta ie' iché aneule:

—A Lázaro, ibe' e' yóttsa see!

⁴⁴Eta Lázaro blënewa e' dettsa ttsé'ka. Ie' ulà, ie' klö parratulewa datsi'tak wa. Nies iwö parratulewa datsi'tak wa. Jesús tö iché iarak:

—Iparratulewa datsi'tak wa, e' wötsóó as imi'a.

Judiowak tō Jesús ileritsé klò'wèwà
(Mateo 26.1-5; Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2)

⁴⁵Judiowak dè'bitù María wapiöük, e'pa tō ì wé Jesús tō e' sué, e' kuekì ie'pa taië erblé ie' mik. ⁴⁶Erè ie'pa welepa mía, ì wéitō, e' chök fariseowakpa a. ⁴⁷Età fariseowakpa ena sacerdotepa wökirpa, e'pa tō judiowak wökirpa kié tã ìni dapa'wéka tã ichérakitō ñi a:

—¿Wes se' tō Jesús wèmi? Ì kè or yi a ese wèkeitō taië. ⁴⁸Se' tō ie' méat es, e' tã sulitane erblóraë ie' mik tã itkèrdakã se' blúie. E' mú ttsé Roma wökirpa tō, e'ma ie'pa bituraë tã Skèköl wé tskerawarakitō, ñies se' judiowak ewerawarakitō.

⁴⁹Erè ie'pa shù wëm tso' eköl kiè Caifás, e' dör sacerdote kibi duas e' wa. Ie' tō iché ie'pa a:

—A' kè wã ì jcher yës. ⁵⁰Ttsèskua a' kè éna iane tō wëm eköl è duòwã se' judiowak skéie, e' dör bua'ie se' kos erwa e' skéie.

⁵¹Erè e' kè yène Caifás wã iwák er wa. Ie' dör sacerdote kibi duas e' wa, e' kuekì Skèköl tō ie' ké ichök es ittekölie. Ie' tō iché Skèköl ttekölie tō Jesús tterawã judiowak ulitane skéie. ⁵²Kè idör judiowak è skéie, ñies itterawã Skèköl ala'r ulitane serke kã wa'ñe e'pa skéie as ie'pa dò judiowak tã ñita wes wakpa etökicha è es. ⁵³E' diwö tã judiowak wökirpa tō kawö mé ñi a Jesús ttowã.

⁵⁴E' kuekì ie' kè shkõia sulitane wöshã judiowak shù. Ie' e' yéttã mía kã kiè Efraín ee. Kã e' atè kã sir poë wé kè yi serku' ese ska' tsinet. Eë ie' e' tséat ittökatapa tã.

⁵⁵Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kèwö dökewatke tsinet tkò'wè. Judiowak serke bänet e'pa taië dökemitke Jerusalén e' batse'ükne ikawö tkò'uke e' yöki wes ie'pa wöblar es. ⁵⁶Ie'pa tso'ie Jesús yulök. Ie'pa ñi chakökerak Skèköl wé a:

—¿Ima a' tō ichè, Jesús dòmi kawö tkò'ük ö kè idöpa?

⁵⁷Fariseowakpa ena sacerdotepa wökirpa, e'pa tō iché sulitane a tō yi wã ijcher tō wé Jesús tso', e' tã ibiyó chó sa' a iklò'wowã.

Alaköl eköl tō kiò masmas téka Jesús klò kì

12 ¹Kawö kianeia teröl Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kèwö tkò'woie tã Jesús mía Betania wé Lázaro serke ee. Lázaro du'wã e' shkeo'kane ie' tō e' ska' ie' mía. ²Eë ie'pa ulérak, chkérak buaë Jesús kikokã. Marta tso' iwatiök. Lázaro tkér ie'pa shù mesa kì chkök Jesús tã. ³Etã María wã kiò masmas kiè nardo chökke tuë darèrè, ese debitù litro shaböts, e' téitō Jesús klò kì. E' ukuöki tã ipasiwèwaitō itsakö wa. Kiò e' tō úshu kos alappöwéka buaë jamamaë. ⁴Etã Jesús ttökata eköl kiè Judas Iscariote tō iwömekettsã e' tō iché:

⁵—Kiò masmas se tuë kanè duas ek ské ekkè. ¿Ì kuekì kè iwatonettsã s'siarèpa kimoie?

⁶Erë e' kè yëne ie' wa, ie' éna s'siärpa dalër taijë e' kuëkì. Ie' dör akblökwak, e' kuëkì ie' tö iché es. Ie' dör Jesús ttökatapa inuköl blökwak, e' kak ekibleke ie' tö iwák a. ⁷Jesús tö iché ia:

—Imúat. Kiò e' bleke tè se' nu kì, erë ité ie' tö ye' kì kam ye' ttòwa e' yöki. ⁸S'siärëpa tso' kékraë a' shua as a' tö ikimù, erë ye' kè ku' kékraë a' ta.

Sacerdotepa wökirpa kì Lázaro kiane ttèwa

⁹Taijë judiowak wa ijchenewa tö Jesús tso' Betania ta imíyal ee, kè dör Jesús è sauk. Nies ie'pa kì Lázaro shkeo'kaneitò e' kiane suë. ^{10,11}Lázaro batamik taijë ie'pa erblé Jesús mik, ta sacerdotepa wökirpa ttè kè iutèia ie'pa tö. E' kuëkì sacerdotepa wökirpa tö ibikeitsétke Lázaro ttowa nies.

Jesús demi Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40)

¹²Taijë pè' de Jerusalén Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kèwö tkö'uk. Bule es ta ie'pa wa ijchenewa tö Jesús datse nies Jerusalén. ¹³E' kuëkì ie'pa sì kò télor tsémi shuélor ie' datse e' ñalé kì idalöioie ta imíyal iñaletsuk. Ie'pa tö iché aneule:

—iSkéköl kíkòkasò! iAyëcha buaë se' Israel aleripa blú datse Skéköl ttò wa e!^h

¹⁴Età Jesús tö burro pupula kué etò, e' kì ie' e' tkéka wes ikitule Skéköl yëkkuö kì es, e' tö ichè:

¹⁵A Sión wakpa, kè a' suanuk.

Isaú, a' blú datse

e' tkëuleka burro pupula kì.ⁱ

Es Skéköl yëkkuö tö ichè.

¹⁶Ima Jesús tté tso' kitule Skéköl yëkkuö kì e' wà tka ie' ta. Erë e' kèwö ska' ta ie' ttökatapa kè éna iwà ane tö Skéköl yëkkuö kitule ká iaiaë e' tö Jesús tté pakeke. Erë ie' míkane ká jai a' olo ta' taijë, e' ukuöki ta ie'pa éna iwà ane tö ì kos wé pè' tö ie' ta, e' tso'tke kitule Skéköl yëkkuö kì.

¹⁷Wépa tso' mik Jesús tö Lázaro shkeo'kane età, e'pa tö ttè e' pakeke imalepa a. ¹⁸E' kuëkì pè' wa taijë ttè e' jchenewa, e' kuëkì imíyal Jesús ñaletsuk. ¹⁹Erë fariseowakpa tö iché ñi a:

—iIsaú, sulitane mi'ke Jesús è itöki! iSe' tsaiëne buaë!

Griegowak wëlepa tö Jesús yulé

²⁰Pè' mìnè Jerusalén Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kèwö tkö'uk, e' shua griegowak wëlepa tso'ñak. ²¹Griegowak e'pa debitu Felipe ska'. Felipe dör ká kiè Betsaida e' wak. Ká e' atë Galilea. Ie'pa kköché taijë:

^h 12.13 Salmo 118.25   ⁱ 12.15 Zacarías 9.9

—A këkëpa Felipe, sa' k_i Jesús kiane suè.

²²Età Felipe m_ià ichök Andrés a t_a ie'pa bøl míyal ichök Jesús a.

²³Jesús tō iché ie'pa a:

—Ye' dör S'ditsö Alà, e' olo taiè e' kkayërketke. ²⁴Mok_i ye' tō a' a ichè tō iyiwō etkla kè tkënewā íyök a, e' t_a iatdaè ekōrla, kè wō t_a'. Erè iyiwō etkla tkënewā íyök a, ese shölōne t_a iwōdaló duowā, e' t_a itskine wōrdaè taiè. ²⁵Wé e' dalër taiè kè duakwā, ese weirdaè aishkuō t_a. Erè wé e' mettsā ttèwā ká i' a, ese tsatkërdaè ser michoë. ²⁶Yi kaneb_lak ye' a, ese kawōtā shkök ye' t_a; wé ye' tso' eè ye' kanè mēsopa tso' ñies. Yi kaneb_löke ye' a, ese k_ikerakā ye' Yé tō.

Jesús ttekewätke, e' ché ie' tō

²⁷“Ye' ittse i' t_a, taiè ye' eriane. ¿Ì chèmiyō? ¿Yō ichèmi ye' Yé a: ‘A yéwō, ye' tsatkóō ì tkökette ye' t_a e' yöki?’ Au, e' kè chepayō. iYe' wák e' dē'bitū ttèwā! ²⁸A yéwō, be' olo taiè e' kkachó as be' k_ikarkā.”

Etā ká jaì a ttò ttsène e' tō iché: “Ye' olo taiè e' kkachétkeyō be' k_i, t_a iskà kkacheraneyō.”

²⁹Pè' tso' ittsoè eè, e'pa tō iché tō alá blane, erè welepa tō iché:

—Skököl biyöchökwak wele tté ie' t_a.

³⁰Jesús tō iché ie'pa a:

—Ttò tse a' tō, e' kè dör ye' a, e' dör a' k_imoie. ³¹Ká i' wakpa shülè kéwō detke. Bé dör ká i' wakpa wökir, e' uyardattsā i' t_a. ³²Mik ye' wötënewā krus mik e' tkënekā, etā ye' wā sulitane bituraè ye' ska'.

³³Es ie' tō wes itterawā e' ché. ³⁴Pè' tō iüté:

—Se' wā ijcher tō Skököl yëkkuō k_i ikitule tō wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' ser michoë. ¿Wes be' tō ichè tō S'ditsö Alà, e' kawōtā tkèkā krus mik? S'ditsö Alà ¿e' dör yi?

³⁵Jesús tō iché ie'pa a:

—Yi shkōke stui a, ese kè wā ijcher wé imíró. Ye' dör wes ká olo es, erè ye' tso'ia' a' shuā ekuölö è. E' kuëk_i a' shkó ye' olo a as kè stui tō a' k_iwā. ³⁶Ye' dör wes ká olo es, e' tso'ia' a' shuā. Ye' mik a' erbló as a' dò ye' ichaie.

E' ché one Jesús tō t_a imíā e' bléwā ie'pa yöki.

Ì kuëk_i judiowak kè erblò Jesús mik

³⁷Ì kè or yi a ese wé Jesús tō taiè judiowak wörk_i, erè ie'pa kè erblène ie' mik. ³⁸E' kos wamblène wes Skököl tteköl Isaías e' tō ikit Skököl yëkkuō k_i es, e' tō ichè:

“A Skököl, ttè paka' sa' tō wësua kè yi wā iklōne.

Be' diché taiè e' kkayè' be' tō ie'pa a, erè ie'pa kè wā sa' ttò iütène.”^j

³⁹Es ie'pa kè a Skököl ttè klör. Ñies Isaías ikitat tō ì kuëk_i ie'pa kè wā Skököl ttè klōne. E' tō ichè:

^j 12.38 Isaías 53.1

40 “Ie'pa er darërëë, kè éna Skëköl ttè klö'wak yës.

E' kuekî ie'pa wöa Skëköl tō ká chöwéwa.

Ie' tō ie'pa méat wës s'wöbla kè wawër es.

Ie' tō ie'pa er darë'wéwa as ie'pa kè éna iwā ar.

Skëköl tō ichè tō ye' tō iwé es

as ie'pa kè er mane'ù ye' a tã ie'pa bua'wëneyö.”^k

41 Isaías tō Jesús olo taië e' su' ena ie' tō Jesús cheke, e' kuekî ie' tō iché es.

42 Erë tajë judiowak wökirpa erblé Jesús mik. Erë ie'pa suane fariseowakpa yöki, e' kuekî kè ie'pa ichéka sulitane kukua. Ie'pa kè kî ikiane tō fariseowakpa tō ie'pa trë'wëshkar ie'pa ñi dapa'wo wé a.

43 S'ditsö tō ie'pa kîkekekã e' wa ie'pa wöbatsö bua'ie, Skëköl tō ie'pa kîkekekã e' skéie.

Ì ché Jesús tō e' wa se' kichatërdaë

44 Jesús tō iché aneule: “Wépa erblé ye' mik, esepa kè erblène ye' è mik. Ie'pa erblé ye' Yé tō ye' patkë' e' mik ñies. 45 Wépa tō ye' sué, esepa tō ye' Yé tō ye' patkë' e' sué ñies. 46 Ye' dör wës ká olo es. Ye' dë'bitü ká i' a as wépa erblé ye' mik, esepa kè ku'ia wës s'tso' stui a es. 47 Wépa tō ye' ttò ttsé, erë kè iwā iwā iütëne, esepa kè kichatepa ye' wák tō. Ye' kè dë'bitü ká i' a s'ditsö kichatök. Ye' dë'bitü s'ditsö tsatök. 48 Wépa tō ye' watekettsã, kè tō ye' ttò dalöie, esepa kkatökwak tso'tke, e' tō ie'pa kichaterattsã. Ttè yë'bak ye' tō, e' kè klöne ie'pa wã, e' kuekî mik ká i' erkewatke, etã ie'pa kichatërdattsã. 49 Ye' kè wã ì yëule ye' wák er wa. Ì cheke ye' tō, e' chekeyö wës ye' Yé tō ye' patkë'bitü, e' tō ye' patkë' ichök es. E' kuekî ye' ttò dör mokië. 50 Ye' wã ijcher tō ì ché ie' tō e' tō sene michoë mé. Es ì chekeyö, e' chekeyö wës ye' Yé tō ye' ké ichök es.”

Jesús tō ittökatapa klò skué

13 ¹Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö dökewatke bule es. Jesús wã ijcher tō ie' tō ká i' mekeattke tã imichone iyé ska', e' kéwö dewatke. Wépa dör ie' icha tso' ká i' a, e'pa dalër kekraë ie' éna. Es ie'pa dalër michoë ie' éna kekraë.

²Jesús ena ittökatapa tso' chkök nañewe. Ie'pa eköl kiè Judas, e' dör Simón Iscariote e' alà. Bé tō ie' këtke ibikeitsök Jesús wömúttã. ³Erë Jesús wã ijcher tō iyé tō ì kos kéwö mé iulà a. Ñies ie' wã ijcher tō ie' dë'bitü Skëköl ska' e' mitkene ee. ⁴Es ie' e' kékã wé ie'pa tso' chkök ee, tã ipaio kikkë yëttsaitö tã datsi' ukuö e' pasiwoie, ese muéwãitö e' kipa mik. ⁵E' ukuökî tã di' téitö kulë' a tã ie' tō ittökatapa klò skuémi. Datsi' ukuö tso' iwã moule e' kipa mik, e' wa ittökatapa klò pasiweítö.

^k 12.40 Isaías 6.10

⁶Mik Jesús mi' Simón Pedro klò skuök, etä e' tö ie' a iché:

—A Skèkèpa, be' dör sa' wöbla'ukwak. ¿Wes e' tö ye' klò skuèmi?

⁷Jesús tö iüté:

—Ì uk ye' tso' e' wà kè àne be' éna i'ñe, erè i' ukuökì tã be' éna iwà ardaë.

⁸Etä Pedro tö iché ie' a:

—iKè ye' tö kawö mepa be' a as be' tö ye' klò skuò!

Jesús tö iüté:

—Ye' kè tö be' klò skuè, e' tã be' kè döpaia ye' ttökataie.

⁹Simón Pedro tö iché ia:

—A Skèkèpa, e' dör es e'ma ye' klò skuó. iÑies ye' ulà ena ye' wökir e' kos skuó!

¹⁰Erè Jesús tö iüté:

—Yi kuétke ñiköl pa sunetke maneneë, ese kè kawötã kuowène, iklò è kiane skuè. A' kibiiepa tso'tke maneneë, erè eköl dur a' shuã, e' kè dör manene.

¹¹Ie' wà ijcher tö yi tö iwömekettsã, e' kuekì ie' tö iché: “eköl dur a' shuã, e' kè dör manene.”

¹²Jesús tö ittökåtapa klò skué one tã ipaio kikkè iékaneitö tã imía e' tkéseerne mesa o'mik tã ichéitö:

—Ì wé ye' tö a' a, e' wà àne a' éna? ¹³A' tö ye' kiè S'wöbla'ukwak ö Skèkèpa, es je' idir, ye' dör e'. ¹⁴Ye' dör a' wöbla'ukwak, ye' dör a' kèkèpa, erè ye' e' wöewa dò diöshet a' klò skuök wes kanè méso es. E' yitã a' ké e' wöökwa dò diöshet ñi yökì ñi kìmuk. ¹⁵Ì wé ye' tö a' wörki, e' wà kkachéyo a' a as a' tö iwakaneü es. ¹⁶Mokì ye' tö a' a ichè tö kanè mésopa kos, esepa kè dör iwökirpa tsatã. Ñies yi patkéule, ese kè dör yi tö ipatké ese tsatã. ¹⁷Ttè e' wà àne a' éna tã iwawé a' tö es, e' tã ayècha e' dör buaë a' a.

¹⁸“Kè ye' ku' a' ulitane chök. Ye' tö a' shukitbak, e' kuekì ye' wà ijcher buaë wes a' dör. Erè Skèköl yèkkuö tö ichè: ‘wépa chköke ye' tã, e' isie alè eköl míane ye' bolökíe.’ Ttè e' kawötã wà tkök es. ¹⁹E' ché ye' tö a' a kam iwà tkò e' yökì. Es mik iwà tka, etã a' tö iklò'weraë mokì tö Skèköl tö ye' patké'bitü. ²⁰Mokì ye' tö a' a ichè tö yi tö yi patkekeyö, ese kiekewã er bua' wa, ese tö ye' kiekewã er bua' wa. Ñies yi tö ye' kiekewã er bua' wa, ese tö yi tö ye' patké'bitü e' kiekewã er bua' wa.”

Jesús tö iché Judas tö ye' wömerattsã

(Mateo 26.20-25; Marcos 14.17-21; Lucas 22.21-23)

²¹Jesús tö iché one tã ichkenewã tã ichéitö ittökåtapa a yësyësé:

—Mokì ye' tö a' a ichè tö a' eköl tö ye' wömerattsã.

²²Ittökåtapa ñi suéka. Ie'pa kè wà ijcher tö yi chök ie' tso'. ²³Ie'pa eköl dalër tajë Jesús éna, e' tkèr io'mik tsinet ie'pa chköke e' dalewa. ²⁴Ie' a Simón Pedro ulà kkaché tö ichakó yi cheke Jesús tö. ²⁵Ie' kí e' skéwã tsinet Jesús skã tã ichakéitö ia:

—A Skëképa, çyi idir?

²⁶Jesús tò iiüté:

—Ye' tò pan takla nuweke udiö a, ta yi a yö imé e' idir.

E' bet ta ie' tò pan takla nuwëka ta iméitö Judas dör Simón Iscariote alà e' a.

²⁷Judas tò pan takla ñé ta bet Satanás tkawä ie' er a. Jesús tò iché ia:

—Ï weke be' tò e' ú bet.

²⁸Erë ie'pa tso' chkök mesa o'mik, e'pa kè éna iane ì kueki Jesús tò iché es.

²⁹Judas dör inuköl blökwak, e' kueki Jesús ttökatapa welepa tò ibikeitsé tò Jesús tò Judas ké ilè tauk ikawö tkö'wekerakitö e' a ò ilè kakmuk s'siarëpa a.

³⁰Es Judas tò pan ñé ta imía. Mik imía, eta ká detke nañewe.

Jesús tò ttè dalöiëno pa'alí mé ittökatapa a

³¹Judas mía e' ukuöki ta Jesús tò iché:

—Ye' dör S'ditsö Alà e'. I'ñe ye' olo wërdaë, ñies Skëköl wák olo wërdaë ye' ki. ³²Skëköl olo wërdaë ye' ki, e' ta ie' wák tò ye' olo kkacheraë sulitane wörki, e' weraëitö bet. ³³A ala'r, kè ye' serpaia a' ta ká taië. A' tò ye' yuleraë, erë ì ye'bak ye' tò judiowak wökirpa a, e' cheke ye' tò a' a ñies: a' kè döpa wé ye' mi'ke ee. ³⁴Ye' tò ttè pa'alí meke a' a dalöië, e' dör i': a' ñi dalëritsó. A' kawöta ñi dalëritsök wes ye' tò a' dalëritseke es. ³⁵A' ñi dalëritsóke es, e' ta sulitane wa ijcherdaë tò a' dör ye' ttökatapa.

Pedro icheraë tò ie' kè wä Jesús suule

(Mateo 26.31-35; Marcos 14.27-31; Lucas 22.31-34)

³⁶Simón Pedro tò ichaké Jesús a:

—A Skëképa, çwé be' mi'ke?

Ie' tò iiüté:

—Kè be' döpami ye' itöki wé ye' mi'ke ee, erë aishkuö ta be' dömi ye' itöki.

³⁷Pedro tò iché ie' a:

—A Skëképa, çì kueki ye' kè mi'pa be' itöki i' ta? iYe' e' chétke duökwa be' tsatkök!

³⁸Jesús tò iiüté:

—çMoki be' e' chétke duökwa ye' tsatkök? Ye' be' a iché yësyësë tò kam dakro ar, e' yöki bö icheraë mañatökicha tò be' kè wä ye' suule.

Shkowä Skëköl ska' e' ñalé dör Jesús

14 ¹E' ukuöki ta Jesús tò iché ittökatapa a:
 “Kè a' tkinuk. A' erbló Skëköl mik. Ñies a' erbló ye' mik. ²Ye' yé u blatëule taië. Ye' mi'ke iwakanéuk kewe a' yöki. E' kè chópa es, e'ma kè ye' wä iyëne. ³Ye' mía ta mik iwakaneone, eta ye' datskene a' tsukmi as a' mi' senuk wé ye' tkër ee. ⁴Wé ye' mi'ke e' ñalé suule a' wä buaë.”

⁵Tomás tò ie' a ichaké:

—A Skëképa, kè sa' wä ijcher wé be' mi'ke ta çwes sa' a ñalé armi?

⁶Ie' tò iüté:

—Ye' dör ñalá e'. Ì dör mokië ena sene michoë e' dör ye'. Kè yi dõpa S'yé ska', e' kè dör ye' wa e' ta. ⁷A' wá ye' suule mokië, e' ta es a' wá ye' Yé suule. I' tami a' wá ie' suule, mokië isuétke a' tò.

⁸Felipe tò iché ia:

—A Skékëpa, S'yé kkachó sa' a ta e' è dör wè'.

⁹Jesús tò iüté:

—A Felipe, ká taië ye' sené a' ta, ¿wes kè be' wá ye' suule? Yi tò ye' sué, ese tò S'yé sué ñies. ¿Wes be' ichèmi, 'S'yé kkachó sa' a'?' ¹⁰A Felipe, ¿be' kè wá iklõone tò ye' ena S'yé, sa' böl dör eköl è? Ì chekeyö a' a, e' kè cheku' ye' wá ye' wák er wa. Ì kos kanewekeyö, e' kaneweke S'yé serke ye' a e' tò. ¹¹Iklõ'ú tò ye' ena S'yé sa' böl dör eköl è. Ì chekeyö a' a, e' kè klõ'wè a' tò, e' ta iklõ'ú ì kè or yi a, ese wéyö e' wa. ¹²Moki ye' tò a' a ichè tò wépa erblé ye' mik, esepa tò ì weke ye' tò, e' weraë ñies. Erè ye' mi'ke S'yé skà e' kueki ì oule ye' wá, ese weraë ie'pa tò, ye' wá ioule e' tsata. ¹³Ì kos kieke a' tò ye' ttò wa, e' weraëyö as S'yé olo taië e' kkayër ye' dör ilà e' wa. ¹⁴Ì kos kieke a' tò ye' a, e' weraëyö.

Jesús kablé Wiköl Batse'r patkõk

¹⁵“A' éna ye' dalër, e'ma ye' ttè dalöiëno e' dalöieraë a' tò. ¹⁶Ye' tò ikieraë S'yé a ta ie' tò iskà patkeraë eköl a' kimuk, e' dör Sulaiõkwak, ie' tso'ie a' ta kekraë. ¹⁷Ie' dör Skéköl Wiköl. Ie' tò S'yé ttò moki e' kkacheraë a' a. Wépa kè tò Skéköl dalöië esepa kè a iWiköl wënuke ena ie'pa kè wá isuule, e' kueki ie'pa kè a ikinukwá e' kimoie. Erè a' wá ie' suule. Ie' serke a' ta, ñies ie' serdaë a' er a.

¹⁸“Ye' kè tò a' mepaät s'jchu'rilaie. Ye' datskene a' ska'. ¹⁹Kukur ta wépa kè dör ye' icha esepa kè tò ye' suepaia. Erè a' tò ye' suerane. Ye' duowa shkenekane, e' batamik sene michoë doraë a' ulá a. ²⁰Mik e' kéwö de, eta a' wá ijcherdaë tò ye' ena S'yé sa' böl dör eköl è. Ñies a' wá ijcherdaë tò a' ena ye', se' dör wes wák eköl è es. ²¹Wépa tò ye' ttè dalöiëno klõ'weke ta iwá iüteke, esepa éna ye' dalër. Wépa éna ye' dalër, esepa dalërdaë ye' Yé éna. Ñies ye' éna ie'pa dalërdaë ena ye' e' kkachöraë ie'pa a.

²²Etá eköl skà kiè Judas, kè dör Judas Iscariote, e' tò ie' a ichaké:

—A Skékëpa, ¿wes be' e' kkachõmi sa' a, erè be' kè e' kkachõpa sulitane a?

²³Ie' iüté:

—Wépa éna ye' dalër, esepa tò ye' ttè iüteraë. Ie'pa dalëritseraë ye' Yé tò. Ie' ena ye', sa' doraë ie'pa ska' senuke ie'pa ta. ²⁴Wépa kè éna ye' dalër, esepa kè tò ye' ttè iütepa. Ttè chekeyö a' a, e' kè dör ye' wák ttè, e' dör Skéköl tò ye' patkè, e' ttè.

²⁵“I' kos chekeyö a' a, e' chekeyö ye' tso'ia a' ta e' dalewa. ²⁶Erè Sulaiõkwak, e' dör Wiköl Batse'r, e' patkeraë Skéköl tò a' a ye' ttò wa. Ì kos ye' ye' tò a' a, e' wa ie' tò a' wõbla'weraë as a' éna iarne.

27“Sene bèrè méatyö a' a, e' datse ye' wa. E' dör ichók kè dör wes sene bèrè cheke wépa kè tò Skèköl dalöie esepa tò es. E' kuëkí kè a' tkinuk, kè a' suanuk. 28 A' wá ittseüle tò ye' tò a' a iché tò 'ye' mi'ke erè ye' datskene a' ska!'. A' éna ye' dalër moki, e' ta' a' ttsè'rdaë buaë tò ye' mi'ke S'yé ska!, e' dör ye' tsata e' kuëki. 29 I' ta' ye' tò ichétke a' a kam iwà tkò e' yökí as mik iwà tka, etä a' erblò ye' mik.

30“Bé dör ká i' wökir, e' datsetke bet, e' kuëki ye' kè a kawò ta'ia ttök a' ta taië. Ie' kè diché ta' e' aloka ye' kí yës. 31 Erè ye' tò iwé wes ye' Yé tò ye' ka' iuk es as sulitane tò isaù tò ye' Yé dalër ye' éna.

“Se' e' yòlur íe, mishkatke.

Jesús dör wes uva kicha es

15 1“Ye' dör uva kicha chòkle, e' kaneweke ye' Yé tò. 2 Iulà wé kè wör, ese télor ye' Yé tò. Iulà wör ta' kos, ese paikléloritò buaë maneneë as ikí wör taië. 3 A' pairiuletke maneneë ttè wa ye' tò a' wöbla'wé e' wa. 4 A' senú ye' ta' nita, etä ye' serdaë a' ta' nita. Mik ulà kè ku'ia iwí mik, etä kè iwöria. Kè iwönuk iwák è mik. Es nies a' kè ku' ye' mik, etä kè a' wörpa.

5“Ye' dör uva kicha. A' dör iulà. A' kè ku' ye' mik, etä kè i onuk a' a yës. E' kuëki wépa serke ye' mik, nies ye' serke e'pa a, esepa wörke taië. 6 Wépa kè serku' ye' mik, esepa tērdattsā kéu bānet ta' isinewā wes uva kicha ulà sir es. Iulà ese shtekekā uyewā bö' a' ta' iñanewa.

7“A' serke ye' mik, nies ye' ttè tso'ie a' er a, e' ta' i kos kiane a' kí, e' kió Skèköl a' ta' imeraëitò a' a. 8 Mik i kiane Skèköl kí, ese wé a' tò, etä e' dör wes uva wör es. E' tò ye' Yé kikekekā taië. E' wa iwēnewā tò moki a' dör ye' ttökātapa. 9 Ye' éna a' dalër wes ye' Yé éna ye' dalër es. A' senú kekraë ye' mik as ye' tò a' dalërītsò kekraë. 10 Ye' ttè dalöiēno e' dalöieke a' tò, e' ta' ye' tò a' dalërītsè michoë. E' dör wes ye' tò ye' Yé ttè dalöiēno e' dalöieke ta' ie' tò ye' dalërītsè michoë es.

11“I' kos chekeyö a' a as a' ttsè'r buaë wes ye' es. Ye' kí ikiane tò a' ttsè'r buaë shütē. 12 Ye' ttè dalöiēno e' dör i': a' nì dalërītsó wes ye' tò a' dalërítseke es. 13 Se' e' mettsā duökwa yile dalër se' éna, e' skéie, e' ta' kè se' éna yi dalēnuk e' tsata. 14 I' uk ye' tò a' ké, ese weke a' tò, e' ta' a' dör ye' sini'pa. 15 I' bikeitseke i kaneweke kanè wökir tò, ese kè jcher ikanè méso wā. Iwökir kè tò ipaketa' ie' a. Erè i kos ye' ye' Yé tò ye' a, e' chéneyö a' a, e' kuëki a' kè kiëiyö ye' kanè mésopa, a' kiekeyö ye' sini'pa. 16 A' kè wā ye' shükite, e' skéie ye' tò a' shükit. Ye' tò a' patkeke as a' mi' wönuk buaë wes uva ulà es, erè iwö ese tso'ie kekraë. Es i kos kié a' tò ye' Yé a ye' ttò wa e' meraëitò a' a. 17 Ye' ttè dalöiēno dör i': a' nì dalërītsó.

Pè' kè erblène Jesús mik esepa tò Jesús ttökātapa suëraë suluë

18“Wépa kè tò Skèköl dalöie esepa tò a' suëke suluë, e' ta' a' éna ianú tò ie'pa tò ye' su'bak suluë a' yökí kewe. 19 A' chópa wes ie'pa es, e'ma ie'pa

tö a' dalëritsëmi wes ie'pa ñi dalër es. Erë ye' tö a' shukit ie'pa shua, e' kueki i'ñe ta a' kè dör wes ie'pa es. E' kueki ie'pa éna suluë a' ar. ²⁰Ye' tö iyë'bak a' a' tö 'ikanè méso kè dör iwökir tsata,' e' anú a' éna. Ie'pa tö ye' we'iké siarë, e' ta ie'pa tö a' we'ikeraë siarë. Ie'pa tö ye' ttò dalöié, e' ta ñies ie'pa tö a' ttò dalöieraë. ²¹A' dör ye' ichapa. Ie'pa kè wa ye' Yé tö ye' patkë' e' suule. E' kueki i' kôs suluë wambleraë ie'pa tö a' ki.

²²“Ye' kè dõpa ká i' a, ye' kè ttè pakõpa ie'pa a, e'ma ie'pa kè ki i' sulu nuí ta'. Erë i'ñe ta ie'pa kè tkòpashkar inuí ulá a. ²³Wépa tö ye' sueke suluë, esepa tö ye' Yé sueke suluë ñies. ²⁴I' kè or yi a ese kè úpayõ ie'pa wõrkí, e'ma ie'pa kè ki i' nuí ta'. Eré ie'pa tö isu'bak erë ie'pa tö ye' sué suluë, ñies ye' Yé sué suluë ie'pa tö. ²⁵Erë itka es as i' tso' kitule Skëkõl yëkkuõ ki, e' wà tkò es, e' tö ichè: 'Ie'pa tö ye' sué suluë kè wà ta'.'¹

²⁶“Ye' tö Sulaiõkwak tso' ye' Yé ska', e' patkeraë a' a, e' dör Skëkõl Wikõl. Ie' dör Skëkõl ttò mokí chõkwak. Mik ie' de, etá ie' tö ye' tté cheraë. ²⁷A' manetwa ye' ta kuaë, e' kueki a' tö ye' tté cheraë ñies.

16 ¹Ttè e' kôs chéyõ a' a' as a' erblõ ye' mik e' kè olo'yõ a' tö. ²Ie'pa tö a' uyeratssa se' ñi dapa'wõ wé a. Mokí kawõ dökewatke ta yile tö a' ttéwa, e' ta e' tö ibikeitseraë tö es ie' tso' Skëkõl kanë uk. ³Ie'pa kè wa ye' ena ye' Yé suule mokí, e' kueki ie'pa e' wamblõ es. ⁴Erë ttè e' chéyõ a' a' as mik ikéwõ de, etá a' éna iar.

Ì weke Wikõl Batsë'r tö, e' pakè

Ye' tso'ia a' ta, e' kueki kuaë ttè e' kè yène ye' wa a' a. ⁵Erë i'ñe ta ye' mitkene, ye' Yé tö ye' patkë', e' ska'. Erë a' kè tö ye' a' ichakè tö 'Wé be' mi'ke?' ⁶E' skéie a' erianeká taië, i' ché ye' tö a' a' e' kueki. ⁷Mokië ye' tö a' a' ichè tö buaë idir a' a' tö ye' mía. Ye' kè mîne, e'ma Sulaiõkwak kè dõpa a' a. E' kueki ye' tö a' a' ichè tö buaë idir a' a' tö ye' mía. Ye' mía, e' ta ye' tö Sulaiõkwak patkeraë a' a. ⁸Mik ie' de, etá ie' tö ikkacheraë wépa kè tö Skëkõl dalöié esepa a' tö ie'pa e' wamblõ sulu. Ñies ie' tö ikkacheraë ie'pa a' tö ye' ekõl è dör yësyësë Skëkõl wõa. Ñies ie' tö ikkacheraë ie'pa a' tö ie'pa kichatërdaë aishkuõ ta. ⁹Ie'pa kè erblõku' ye' mik, e' kueki ie'pa dör i' sulu wamblõkwakpa. ¹⁰Ye' mi'kene ye' Yé ska', e' kueki kè ye' suepaia a' tö. E' wa ikkayëne ie'pa a' tö ye' ekõl è dör yësyësë Skëkõl wõa. ¹¹Bé dör ká i' wakpa wökir e' kichatënetke, e' wa ikkayëne tö ñies ie'pa kichatërdaë.

¹²“Tajë ye' wa íyi tso'ia ché a' a, erë i' ta kè a' a' iwá anuk. ¹³Erë mik Skëkõl Wikõl ttò mokië e' de, etá ie' kè ttõpa iwák er wa. I' ttseke ie' tö Skëkõl ska', ese cherane ie' tö a' a. E' kueki ie' tö a' wõbla'weraë ttè mokí kôs ese wa. I' tkõraë aishkuõ ta, ese cheraëitõ a' a. ¹⁴I' tso' ye' er a, ese cheraneitõ a' a. Es ie' tö ye' kikeraká. ¹⁵I' kôs tso' ye' Yé er a, ñies e'

¹ 15.25 Salmos 35.19; 64.4

tso' ye' er a. E' kuəkī ye' tō a' a iché tō, ì tso' ye' er a, ese cherane Wiköl Batse'r tō a' a.

Ittökäta pa eriane e' manerdattsane ttsë'rdane buaë

¹⁶“Bërbër setcha, etā kè a' tō ye' suepaia. Erë e' ukuökī setcha, etā a' tō ye' suëmīne.”

¹⁷Ie' ttökäta pa welepa nī chaké:

—Ie' tō iché, 'Bërbër setcha etā a' kè tō ye' suepaia. Erë ekuölö tā a' tō ye' suëmīne.' ¿Ì cheke ie' tō es? ¿Ìma iwà dör? Nies ie' tō iché tō 'Ye' mi'ke ye' Yé ska!.' ¹⁸Ie' iché 'Bërbër setcha' ¿ìma e' wà kiane ché? ìl ché ie' tō, e' wà kè ane se' éna!”

¹⁹Jesús wā ijcher tō ie'pa éna ie' chakak, e' kuəkī ie' tō iché ie'pa a:

—Ye' tō iché a' a: 'Bërbër setcha, etā a' kè tō ye' suepaia. Erë e' ukuökī setcha, etā a' tō ye' suëmīne.' ¿E' wà chakeke a' tō nī a? ²⁰Mokī yō iché a' a tō a' iuraë kköchöraë siarë, erë wépa kè tō Skëköl dalöie esepa ttsë'rdaë buaë. Eré a' eriaräde, erë e' manerdattsane ttsë'rdane buaë. ²¹Mik alaköl alà kurketke, etā ieriane tajë, ikirine e' kèwö de, e' kuəkī. Erë mik ilà kune, etā ittse'nene buaë. Ie' alà kune e' tō ie' ttsë'weke buaë. E' kuəkī ikirine weine siarë e' chowa ie' éna. ²²E' sù i'ñe tā a' eriarke siarë, erë se' nī saurane, e' tō a' ttsë'werane buaë shüte. Ttsë'ne buaë e' kè yënuksa yi a' er a.

²³“Mik e' kèwö de, etā kè ì kiepaia a' tō ye' a. Mokī ye' tō a' a iché tō ì kos kié a' tō ye' Yé a ye' ttò wa, e' meraëitö a' a. ²⁴Ikké tā a' kè wā ì kiule Skëköl a ye' ttò wa, erë i' tā ikiómitke ie' a, ikió ie' a kekraë etā imerdaë a' a as a' ttsë'r buaë shüte.

Jesús e' alékatke pë' kè erblëne ie' mik esepa kī

²⁵“I' kos chéyö a' a, e' chéyö ttè kleaule wa. Erë kawö döraë etā kè ye' tō ichëia a' a es. Ye' tō ye' Yé ttè pakeraë a' a wës idör es kè kleaule. ²⁶Mik e' kèwö de, etā ì kiane a' kī e' kieraë a' wákpa tō ye' Yé a ye' ttò wa. E' wà kiane ché tō kè ikianukia tō ye' tō ì kos kiane a' kī e' kiö ye' Yé a. Ie' wák éna a' dalër tajë, e' kuəkī ì kiane a' kī, ese kiëmi a' wákpa tō ie' a ye' ttò wa. ²⁷Ie' éna a' dalër, e' kuəkī a' wákpa tō ikiëmi ie' a. A' éna ye' dalër, nies a' tō iklö'weke tō ye' dë'bitü ie' ska!, e' kuəkī ie' éna a' dalër. ²⁸Ye' datse ie' ska! e' dë' ká i' a, i'ñe tā ye' mitkene ie' ska!”

²⁹Ittökäta pa tō iché ie' a:

—I' tā be' tso' ichök sa' a wës idör es kè kleaule. Be' kè ku' ichökia ttè kleaule wa. ³⁰Ire' sa' wā ijcher tō be' wā íyi kos e' jcher. Dò ì chakak sa' éna be' a, e' jchertke be' wā. E' kuəkī sa' tō iklö'wé tō be' datse Skëköl ska!

³¹Jesús tō iüté:

—¿Ire' a' tō iklö'wé? ³²A' tō ye' meraat ekörla. A' michone eköl eköl a' u a. Kawö e' datse, e' detke i' tā. Erë mokī ye' kè ku' ekörla. Ye' Yé tso' ye'

ta. ³³E' kōs chéyō a' a' aš a' sēr bère a' batsulewā ye' mik e' wa. Ká i' kī a' weirdaē siarē. Erē a' er kuú, iye' e' ali'kábak ì sulu diché kī!

Jesús ikié S'yé a ittōkatapa kī

17 ¹Ttē ekkē ché Jesús tō one ta iká sué ká jai a ta ichéitō: “A Yéwōla, ye' kēwō detke. Ye' dōr be' alà, e' olo kkachó aš be' olo kkayēr sultane a ye' wa. ²S'ditsō ulitane kēwō me' be' tō ye' a aš sene michoē mù ye' tō, wépa kōs me' be' tō ye' a, esepa a. ³Sene michoē e' dōr tō ie'pa bats buaē be' dōr Skēkōl chōkle ekōl è e' mik, ñies ye' dōr Jesucristo patkē' be' tō e' mik.

⁴“Kanē me' be' tō ye' a wē ká i' a, e' wētkeyō. E' wa ye' tō be' olo kkayē'bitu. ⁵E' kuekī i' ta, a yéwōla, ye' tō be' a ikiè tō mik ye' dene be' ska', etā ye' olo kkachó, wēs be' tō ye' olo kkayē' mik ye' bak be' ta kam ká i' yōr e' yōkī etā es.

⁶“Wépa shukitbak be' tō ká i' wakpa shūa mē ye' a, e'pa a ye' tō ikkaché tō be' dōr yi. Be' ichapa idir, e'pa me' be' tō ye' a. Ie'pa tō be' ttē iuteke. ⁷I'ñe ta ie'pa wā ijcher tō ì kōs wéyō, ñies ì kōs chéyō, e' me' be' tō ye' a. ⁸Ttē me' be' tō ye' a pakē, e' pakéyō ie'pa a, ta ie'pa tō ikló'wē. Ie'pa wā ijcher tō moki ye' datse be' ska' patkē' be' tō.

⁹“Ye' tso' be' a ikiök ie'pa kī. Ye' kē ku' ikiök wépa kē tō be' dalöieta' esepa kī. Ye' tso' ikiök wépa me' be' tō ye' a esepa kī, ie'pa dōr be' icha e' kuekī. ¹⁰Wépa kōs dōr ye' icha, esepa dōr be' icha. Ñies be' icha kōs esepa dōr ye' icha. Ie'pa wa ye' olo taijē e' kkayēne.

¹¹“Kē ye' serpaia taijē ká i' kī. Ye' mitkene senuk be' ska'. Erē ie'pa atē ká i' kī. A Yéwōla batse'r, be' dalò taijē, be' diché taijē me' be' ye' a, e' wa ie'pa kkō'nú aš ie'pa sēr ñita wēs wák ekōl è es wēs be' ena ye' es. ¹²Mik ye' tso'ia ká i' a ie'pa ta, etā ye' tō ie'pa kkō'né tsatké diché me'bō ña e' wa. Ie'pa kōs tsatkéyō. Wé wōmenettsabak weinuk, e' è e' y'ettsa sa' shūa. Ie' è weinewa aš iwà tkō wēs be' yēkkuō tō ichè es.

¹³“Írō ye' mitke be' ska', erē ttē i' chekeyō, ye' tso'ia ká i' a e' dalewa, aš ie'pa tse'r buaē mokiē wēs ye' es. ¹⁴Be' ttē yé'yō ie'pa a, erē wépa kē tō be' dalöiè esepa tō ie'pa sueke suluē. Ye' kē dōr wēs ká i' wakpa es, e' sū ye' ttōkatapa kē dōr wēs ie'pa es. E' kuekī ká i' wakpa tō ie'pa sueke suluē. ¹⁵Ye' kē ku' ikiök be' a tō ie'pa yóttsa ká i' kī. Ye' tso' be' a ikiök tō ie'pa bló bé yōkī. ¹⁶Ye' kē dōr wépa kē tō be' dalöiè esepa ekōl, ñies ye' ttōkatapa kē dōr ie'pa es. ¹⁷Ie'pa kló'úbō be' wák è a be' ttē wa. Be' ttē dōr moki. ¹⁸Ye' tso' ie'pa patkōk ká i' wakpa shūa, wēs be' tō ye' patkē' ká i' wakpa shūa es. ¹⁹Es ye' e' müttsa be' a aš ie'pa e' müttsa moki be' a ñies.

²⁰“Ye' kē ku' ikiök be' a ie'pa è kī. Erē wépa erblōmi ye' mik ie'pa ikképa ttō batamik, ñies esepa kī ye' tso' be' a ikiök. ²¹Ye' tō be' a ikié aš ie'pa dò wēs wák ekōl è es. Be' ena ye', se' dōr wák ekōl è. Es ye' tō be' a ikié tō ie'pa

dò wēs wák ekòl è es se' tã wēs se' dör ekòl è es, as ká i' wakpa tò iklö'ù mokì tò be' tò ye' patkè'. ²²Diché me' be' tò ye' a, e' mé ye' tò ie'pa a as ie'pa dò wēs wák ekòl è es, wēs be' ena ye', se' dör ekòl è es. ²³Ye' bàtse buaè ie'pa mik, ñies be' bàtse buaè ye' mik. Es idir as ie'pa dò mokìe wēs wák ekòl è es. E' dör es, e' tã ká i' wakpa wã ijcherdaè tò be' tò ye' patkè'. Ñies ie'pa wã ijcherdaè tò be' éna ye' ttókatapa dalër taiè wēs be' éna ye' dalër es.

²⁴“A yéwö, be' tò ie'pa me' ye' a. Ye' kì ikiane tò aishkuö tã ie'pa dòmi ye' tã, wé ye' tso' ee, as ie'pa tò olo me' be' tò ye' a, e' saù. Kam ká i' yör, etã wake' be' éna ye' dalër taiè, e' kuekì olo e' me'bak be' tò ye' a. ²⁵A Yéwö, be' dör yéyèsè. Wépa kè tò be' dalöiè esepa kè wã be' suule, erè ye' wã be' suule. Ñies ie'pa ikképa wã ijcher tò be' tò ye' patkè'bitu. ²⁶Ye' tò ie'pa a ikkayè' tò be' dör yi, e' kkachekeiayö ie'pa a as ie'pa ñi dalèritsò wēs be' tò ye' dalèritseke es, ñies as ye' dò senuk ie'pa er a.”

Judiowak tò Jesús klö'wéwã

(Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53)

18 ¹Jesús tté S'yé tã one, tã imía ittókatapa tã di'la kiè Cedrón, e' wishet. Ie'pa de wé kal klò tso' tkèule ee. ²Ee Jesús krá ñi dapa'uk ittókatapa tã, e' kuekì Judas tò ie' wömekettsã, e' wã ká e' suule buaè. ³E' itókì Judas demi ee Roma ñippökwakpa tã taiè. Ñies Skéköl wé, e' shkékipa de ie' tã. E'pa patké judiowak sacerdotepa wókirpa ena fariseowakpa tò. Ie'pa de Judas tã bö'wö kì ena kuàtak sí wöñarke taiè ese kì, ñies tabè damirak iwã taiè. ⁴I wamblërketke ie' tã, e' kos jcher buaè ie' wã, e' kuekì ie' dettsã tã ichaké ie'pa a:

—¿Yi yuleke a' tò?

⁵Ie'pa iüté:

—Jesús Nazaret wak, e' yuleke sa' tò.

Jesús tò iché:

—Ye' idir.

Judas tò ie' wömekettsã, e' tso' ñippökwakpa tã. ⁶Mik Jesús tò iché: “Ye' idir”, e' wöshã tã ie' skéurak tsikka tã ianerörak iski. ⁷Jesús tò iskà chaké ie'pa a:

—¿Yi yuleke a' tò?

Ie'pa tò iüté:

—Jesús Nazaret wak.

⁸Jesús tò iskà iüté:

—Ye' tò ichétke a' a tò ye' idir. A' ye' yuleke, e'ma wépa tso' ye' tã, e'pa múat bër.

⁹Ie' tò iché es as tté yé'itö iyé a, e' wã tkò. Ie' tò iyé: “wépa mé be' tò ye' a, esepa kè weinuk yès.” ¹⁰Etã Simón Pedro wã tabè shkò, e' yéttseitö tã sacerdote kibi kanè méso, e' kukuöña ulà bua'kka téttsã, e' kiè Malco.

¹¹Jesús tò iché Pedro a:

—Be' tabè blówwane ikkuölit a. Ye' Yé tö íyi bacha'bacha i' mé ye' a, e' ta ́wes e' kè yepawayö?

Jesús mítser Anás wörki

(Mateo 26.57-58; Marcos 14.53-54; Lucas 22.54)

¹²Etá Roma ñippókwakpa ena iwókir kibi ena Skéköl wé shkékipa tö Jesús kló'wéwa muéwa iulà a. ¹³Tá itsémirakitó kewe Anás u a. Anás dör Caifás nuáki. Dwas e' wa Caifás dör judiowak sacerdote kibi. ¹⁴Caifás e' tö iyé' judiowak wókirpa a tö buaé idir ie'pa a tö wém eköl è ttèwa ie'pa ulitane skéie.

Pedro iblé tö kè ie' wa Jesús sùule

(Mateo 26.69-70; Marcos 14.66-68; Lucas 22.55-57)

¹⁵Simón Pedro ena Jesús ttókata skà eköl, e'pa böl mirwa Jesús itóki. Ittókata tso' Pedro wapieie, e' sùule buaé sacerdote kibi wa, e' kuéki ie' dewa buaé Jesús ta sacerdote kibi upa a. ¹⁶Erè Pedro ate dur u'rkí ukkó tkër kañika ee. Etá ittókata sùule sacerdote kibi wa, e' bitéane ttök tayé tso' ukkó kkö'nuk e' ta as Pedro döwa. Etá es Pedro dewa. ¹⁷Etá tayé dur ukkó kkö'nuk, e' tö Pedro a ichaké:

—¿Yéne be' dör wém klönewa e' klé?

Ie' tö iiüté:

—Au, ye' kè dör iklé.

¹⁸Ká dör seseé, e' kuéki sacerdote kanè mésopa ena Skéköl wé shkékipa tö bö' batséka baiklè. Ee Pedro de bö' baiklök ñies ie'pa ta.

Sacerdote kibi tö Jesús chaké

(Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Lucas 22.66-71)

¹⁹Anás bak sacerdote kibi e' tö Jesús chaké ittókatapa kí ena ttè wa ie' s'wöbla'wéke, e' kí. ²⁰Jesús tö iiüté:

—Kekraë ye' tté sulitane kukua. Kekraë ye' tö s'wöbla'wé se' ñi dapa'wo wé kos a ena Skéköl wé a wé sulitane ñi dapa'uke ee. Kè ye' wa ì yéule akir. ²¹¿Íók be' tö ye' chaké? Ì chéyö e' jcher wépa wa ye' ttséule ichök, esepa wa. Ie'pa a ichakó.

²²Mik e' ché Jesús tö, etá Skéköl wé shkékipa eköl tö ie' ppé iwö kí iulatö wa ta iché ia:

—¿Wes be' tö sacerdote kibi iütèmi es?

²³Jesús tö iiüté:

—Ì chéyö, e' dör sulué, e'ma ichó wé isulune. Erè ì ché ye' tö e' dör mokí, e' ta ì kí be' tö ye' ppé?

²⁴E' ukuökí ta Anás tö Jesús patkèmi moule Caifás ska', e' dör judiowak sacerdote kibi.

Pedro tö ibléne tö kè ie' wa Jesús sùule

(Mateo 26.71-75; Marcos 14.69-72; Lucas 22.58-62)

²⁵E' dalewa Pedro duria bö' baiklök ta ichakérakitö:

—¿Yëne be' dör wëm klönewa e' klé eköl?

Ie' iiüté:

—Au, ye' kè dör ie' klé.

²⁶E' ukuöki tã sacerdote kibi kanè méso kukuöña tãa' Pedro tö, e' yami eköl tö ie' a iché:

—Ye' tö be' sué ie' tã, kal klò tso' tkëule ee.

²⁷Pedro tö iskà bléne tã e' wöshã tã dakro ane.

Jesús mítser Pilato wörki

(Mateo 27.1-2,11-14; Marcos 15.1-5; Lucas 23.1-5)

²⁸Bla'mi, diwö tskirketke, etã Jesús yétsarakitö Caifás u a tsëmi judiowak wökir kiè Pilato, e' ska'. E' kè dör judiowak. Ie' tkëulekã Roma wakpa wã judiowak wökirie. Eë ie'pa tö Jesús tsëmi. Judiowak éna Ie'pa Yépa Yërulune Egipto e' kèwö tkò'wak, e' kueki ie'pa kè e' ia'wakka. Ie'pa a tã shkèwã yi kè dör judiowak ese u a e' dör ñá, e' kueki ie'pa kè dè'wã Pilato u a. ²⁹E' kueki ie' dettsã ie'pa tã ttök, tã ie'pa a ichakéitö:

—¿I kï a' tö wëm e' kkateke?

³⁰Ie'pa tö iiüté:

—Wëm e' kè tö iyi sulu wamblöpa, e'ma sa' kè wã ie' mène be' ulà a.

³¹Ie' tö ie'pa a iché:

—Itsúmine tã ishuló wës a' wakpa ttè dalöiëno e' tö iché es.

Erë judiowak wökirpa tö iché:

—Kè sa' a kawö mène s'ttökwa.

³²Mik e' ché ie'pa tö es, etã e' wa Jesús tö wës ie' duörawã e' yë', e' wà tka.^m ³³Pilato míane weshkë tã Jesús kiéitö tã ichakéitö:

—¿Be' dör judiowak blú?

³⁴Jesús tö iché ie' a:

—¿E' chaké be' tö be' wák er wa, ö yile tö ye' ché be' a e' kueki?

³⁵Pilato tö iiüté:

—¿Ttsëskua tã ye' dör judiowak? Be' wák ditséwöpa ena sacerdote wökir kibipa, e'pa wã be' debitu ye' a shulè. ¿I sulu wamblébö?

³⁶Jesús tö iiüté:

—Mokï ye' dör blu', erë ì blúie ye' tso' e' kè dè'kã kã i' kï. Imú dör es, e'ma ye' ttökatapa ñippömi as judiowak wökirpa kè tö ye' klò'wèwã. Erë ì blúie ye' tso' e' kè dè'kã kã i' kï.

³⁷Etã Pilato tö ie' a ichaké:

—¿E'ma mokï be' dör blu'?

Jesús tö iiüté:

^m 18.32 Juan 3.14 ena 12.32 saú.

—Tó, wēs be' iché e'ma es idir. Ye' dör blu'. Ye' kune' ká i' a ttè mokì e' choie, e' kuekì ye' dè'bitu. Wépa éna ttè mokì dalër esepa kos tò ye' ttè iütèraë.

³⁸Pilato tò ie' a ichaké:

—¿Ì dör ttè mokì?

Pilato tò iché tò Jesús ttówa

(Mateo 27.15-31; Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25)

Pilato tò ichaké one ta ie' skà dettsa ttök judiowak ta, ta ichéitò ie'pa a:

—Ye' kè wá ì sulu kune Jesús kì. ³⁹Erè a' wöblanewatke tò mik A' Yépa Yërulune Egipto e' kèwö tkò'weke, etá s'wötèule e' yekettsa èmine ye' tò eköl. ¿A' kì ikiane tò a' blú e' èmiyö?

⁴⁰Ie'pa tò iüté aneule:

—iIe' kè wöttsaar! iBarrabás wöttsóo sa' a!

(Barrabás e' dör akblökwak.)

19 ¹Etá Pilato tò Jesús ppök patké tsa' bata daloie wa. ²Roma ñippökwakpa tò dika'kicha yué wöshkiie ta itkékarakitò Jesús wökir kì blu'ie. Ñies ie'pa tò datsi' daloshdalosh ese iéka ikì blu'ie iwayuoie. ³E' ukuökì ta idewarak tsinet ie' o'mik ta iché ia:

—iBe' dör judiowak blú! iBe' mú kawö tkò buaè!

Taië ie'pa tò ippe iwö kì.

⁴Pilato dettsane ta iskà ché judiowak a:

—Isaí, ye' míá itsukbitu as a' wá ijcher tò ye' kè wá ttè kune ie' kkatoie.

⁵Etá Jesús dettsa dika'kicha yöule wöshkiie, e' tkèuleka iwökir kì ta ipaiëule blu' datsi' daloshdalosh ese wa. Pilato tò iché:

—I' dör wëm e'. A' tò isaí.

⁶Mik sacerdotepa wökirpa ena Skéköl wé shkékipa tò Jesús sué, etá ie'pa tò iché aneule:

—iIwötówa krus mik! iIwötówa krus mik!

Pilato tò iché ie'pa a:

—Ye' kè wá ì ttè kune ie' kì, e' kuekì itsúmine, iwötówa a' wákpa tò krus mik.

⁷Judiowak wökirpa tò iché ie' a:

—Sa' wá ttè dalöiëno tso', e' tò ichè ie' kawötá ttèwa, ie' e' yè' tò ie' dör Skéköl Alà e' kuekì.

⁸Mik e' ttsé Pilato tò, etá ie' kì suane taië. ⁹Ie' míane u shua ta Jesús a ichakéitò:

—¿Wé be' datse?

Erè Jesús kè wá iüténe yës. ¹⁰Pilato tò iché ie' a:

—¿Íók be' kè ttò ye' ta? ¿Be' kè wá ijcher tò ye' a kawö tso' be' wötowa krus mik ö be' omine?

¹¹Jesús tò iüté:

—Skëköl kè wà kəwö meule be' a, e'ma be' kè a wes ye' onuk. E' kuëkì wépa tò ye' me'ttsə be' ulà a, e'pa kì inuí tso' be' tsatə.

¹²Etə Pilato tò ibikeitsəka tajë tò wes ie' a Jesús armimine, erë judiowak tò iché ie' a aneule:

—Be' ie' émine, e' tə be' mīa romawak wökir kibi e' bolök. Wé e' chò tò ie' dör blu', ese dör se' wökir kibi e' bolök.

¹³Mik e' tsé Pilato tò, etə Jesús tsuk patkéitö u'rki. E' ukuökì tə ie' e' tkéser s'shulo kulé kì. E' atə uitö kì kiè hebreoie Gabatá eə (e' wà kiane ché uitö yöule ák wa). ¹⁴E' dör Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkò'weke e' chki es, diwö detke bata a ekkë. Etə Pilato tò iché ie'pa a:

—i' dör a' blú!

¹⁵Erë ie'pa tò iché aneule:

—iIttówə! iIttówə! iIwötówə krus mik!

Pilato tò ie'pa a iché:

¿Ima a' ibikeitsè tò ye' tò a' blú ttèwəmi?

Sacerdotepa wökirpa tò iüté:

—Sa' blú eköl è, e' dör romawak wökir kibi.

¹⁶Etə ie' tò iwé Jesús tə wes ie'pa kì ikiane es. Ie' tò iméttsə ñippökwa kpa ulà a wötəwə krus mik tə ie'pa wə imítser.

Jesús wötəwərakitö krus mik

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43)

¹⁷Etə Jesús e' yéttsə Jerusalén, krus kuëramiitö michoë ká kiè S'wökirdiche eə (ká e' kiè hebreoie Gólgota). ¹⁸Eə ie'pa tò iwöté krus mik. Nies wépa bül sulusipa wötène krus mik wí'kë iö'kë, Jesús atə ie'pa shushə. ¹⁹Pilato tò ishtök patké kaltak kì, e' batsəwərakitö Jesús krus mik. Ikitule e' tò ichè: “I' dör Jesús Nazaret wak dör judiowak blú e'.”

²⁰Wé ie' wötəwərakitö krus mik, e' atə Jerusalén tsinet, e' kuëkì tajë judiowak tò ikitule e' sué. Ikitule ttè mañatökicha wa: hebreoie, latinié ena griegoie. ²¹E' kuëkì judiowak sacerdotepa wökirpa tò iché Pilato a:

—Kè ishtar tò ie' dör judiowak blú. Ishtó tò ie' e' chò tò ie' dör judiowak blú.

²²Erë Pilato tò iüté:

—Ì shtétke ye' tò, e' shtétkeyö, iméattkeyö es.

²³Roma ñippökwa kpa tò Jesús wötəwə krus mik, e' ukuökì tə ie'pa tò idatsi' blatélor ie'pa tkél a. Erë Jesús datsi' batsiè e' atə. Datsi' e' yöule alabo, ²⁴e' kuëkì ie'pa tò iché ñi a:

—Kè se' tò ijchèlor. Mishka inuk ákwöla wa isuoie tò yi ulà a iatmi.

Es itka wes itso' kitule Skëköl yëkkuö kì es, e' tò ichè: “Ye' datsi' blabatsélor ie'pa tò ñi a, tə inérak ákwöla wa isuoie tò yi ulà a ye' datsi' batsiè e' atmi.”ⁿ Es Roma ñippökwa kpa tò iwé.

ⁿ 19.24 Salmo 22.18

²⁵Krus ɔ'mik Jesús mì ena imila ena María dör Cleofás alaköl ena María Magdala wak e'pa iëter. ²⁶Mik Jesús tò imì ena ittökata dalër tajë ie' éna, e'pa sué iëter ee, etä ichéitö imì a:

—A tayë, sę be' alà dur.

²⁷Etä ie' tò iché ttökata ñe' a:

—Se be' mì dur.

Es ittökata ñe' wä Jesús mì mítser kkö'nè ie' u a.

Jesús duowa

(Mateo 27.45-56; Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49)

²⁸Jesús wä ijcher buaë tò ì uk ie' dë'bitu, e' wakaneone. Nies ttè kitule Skëköl yëkkuö kị, as e' wà tkò, e' kuekị ie' tò iché: —Ye' er sine.

²⁹Etä ee tkä' tkër, e' a vino shkòshkòe tso'. E' wa ie'pa tò suiyök nuwéka, tã itkéka kal kiè hisopo, ese ulatska kị, tã itkéwa ie' kkò a. ³⁰Ie' tò ikuyé tã ichéitö:

—Ì kos uk ye' dë'bitu, e' wakaneonetke.

E' ukuökị tã ie' e' wöéwa tã iwiköl émiitö, es iduowa.

Jesús nu tkérakitö ichane a kuaböt wa

³¹Kawö e' wa, judiowak e' katablöke Ie'pa Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'wëkerakitö bule es, e' yökị. Bule es e' dör eno diwö. Erë eno diwö e' batseitseke tajë shütë ie'pa tò, e' kuekị ie'pa wökirpa kè kị ikiane tò pè' wötëulewä krus mik, esepa nu mèat dö bule es. E' kuekị ie'pa tò ikié Pilato a tò itu' püklor patkó as iduölur bet tã inú öwarakitö iski wötëwa. ³²Etä Roma ñippökwakpa mía, tã wëm kewe e' tu' péwa, e' ukuökị tã ñies iëköl wötënewä Jesús tã krus mik, e' tu' péwa. ³³Erë mik ie'pa de Jesús ska', etä ie'pa tò isué tò iduowatke. E' kuekị ie'pa kè wä itu' panewa.

³⁴Erë ñippökwak eköl, e' tò Jesús nu àr e' tké kuaböt wa ichane a tã pé ena di' dettsa. ³⁵E' kos tka, e' sué ye' tò ye' wák wöbla wa, e' chök ye' tso' a' a. Ì chekeyö, e' dör mokị. Ye' wä ijcher tò e' dör mokị. Ipakekeyö a' a as a' erblö ie' mik. ³⁶E' kos tka as ì tso' kitule Skëköl yëkkuö kị e' wà tkò, e' tò iché: “Ie' diché kè pãpawä yës.”^o ³⁷Ikitule skà tò iché: “Ie' tkëule kuaböt wa, e' suëraë ie'pa tò.”^p

Jesús nu wötëwä ie'pa tò pö a

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56)

³⁸E' ukuökị tã wëm de eköl kiè José Arimatea wak, e' dör Jesús klé eköl, erë ie' suane judiowak wökirpa yökị, e' kuekị ie' dör iklé eköl kè jcher yi wä ese. Ie' tò Pilato a kawö kié Jesús nu tsükmi blè. Pilato tò ie'

^o 19.36 Salmo 34.20   ^p 19.37 Zacarías 12.10

ā ikéwō mé, etā ie' mīā tā Jesús nu mítser iwā. ³⁹Nicodemo dè'rō ttök Jesús tā nañewe, e' wák debitu José tā. Kapōli tso' s'nu patioie ās kè inurwā bet, e' debitu Nicodemo wā dò kilo dabom mañayök (30) ekkè. Kapōli e' shütule kiò masmas kiè mirra ena áloe ese wa. ⁴⁰Ie'pa bōl tō Jesús nu patrēwā datsi'tak batsiè bua'buā saruru nuulekā kapōli e' wa wes judiowak wōblar es. ⁴¹Wé Jesús du'wā krus mik, eē tsinet kal klò tso' tkèule. E' ā ákuk tso' biule et s'nu blóie, erè kām s'nu blèriā. ⁴²Pō e' atē tsinet wé Jesús dunewā eē, ñies judiowak eno diwō dōketke, e' kuēki ie'pa tō Jesús nu blé eē.

Jesús shkenekane

(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12)

20 ¹Eno diwō, e' bule es bla'mi, kā iā ttsetseē tā María Magdala wak mīā wé Jesús nu bléne eē. Ie' tō isué tō ák wa ákuk kkò wötèule, e' sinettsā bānet. ²Ie' tūnemi bet wé Simón Pedro ena Jesús ttökata skà tso' eē. Ittökata e' dalèritsök ie' bak tajè. Tā ichéitō ie'pa ā: —iYile wā Skékēpa nu minetser! iKè sa' wā ijcher tō wes ie'pa tō iwé! ³Ie'pa mīyal pō ā. ⁴Ie'pa bōl tūnemirak, erè Jesús ttökata ñe' tūnemi bet Pedro tsatā, e' kuēki ie' demi kewe pō ā. ⁵Eē ie' e' wōéwa tā ikā sué ákuk shūā. Jesús nu kè ku'. Ie' tō datsi' wa Jesús nu parratēwā e' è sué, erè kè ie' minewā ákuk ā iweblök. ⁶Ie' itōki Simón Pedro debitu mīwā ákuk ā tā ñies e' è suéitō. ⁷Ñies datsi'tak wa Jesús wōkir monewā, e' suéitō wōrrat tēr bānet. ⁸Jesús ttökata de kewe, e' mīwāñak ákuk ā tā isuéitō tā iklō'wéitō tō mokī Jesús shkenekane. ⁹Kām ie'pa éna iwā arwā tō Jesús kawōtā shkenukkane wes ikitule Skéköl yēkkuō kī es. ¹⁰E' ukuōki tā ittōkatapa bōl mīyalne wé ikapōkerō eē.

María tō Jesús sué shkēulekane

(Marcos 16.9-11)

¹¹María iū dur ákuk kkò ā. Ie' iūkeia tā ie' e' wōéwa kā sauk ákuk ā. ¹²Etā Skéköl biyōchōkwakpa suéitō bōl idatsi' saruruē, e'pa tultur wé Jesús nu bak tēr eē. Eköl tkēr wé iwōkir bak tēr eē, iéköl tkēr wé iklō bak tēr eē. ¹³Ie'pa tō María ā ichaké:

—A tayē, ÷l iēitseke be' tō?

Ie' tō ie'pa iūté:

—Ye' Kékēpa nu minetser yile wā. Kè ye' wā ijcher tō wes ie'pa tō iwé.

¹⁴E' wōshā tā María wōtrée tā eē Jesús dur. Ie' tō isué erè ie' kè wā isunewā tō Jesús idir. ¹⁵Jesús tō ie' ā ichaké:

—A tayē, ÷l iēitseke be' tō? ¿Yi yuleke be' tō?

María tō ibikeitsé tō eē idur e' dōr kal klò tso' tkèule, e' kanéukwak, e' kuēki ie' tō iché ie' ā:

—A kékēpa, be' wā iminetser, e' tā ichó ña wé be' tō iblé, ās ye' mi' itsuk.

¹⁶Etā Jesús tō iché ie' a:

—iA María!

Tā María e' wotrée tā ichéitō ie' a hebreoie:

—iRabuni! (e' wà kiane chè: “S'wöbla'ukwak”)

¹⁷Jesús tō iché ie' a:

—Ye' ówa. Kam ye' mi'ka ye' Yé ska', e' kuekí kè ye' wöklö'wariá. Erè be' yú ichök ye' ttókatapa a tō ye' mi'kekane ye' Yé ska', e' dör a' Yé ñies. Ie' dör ye' Kèköl, a' Kèköl ñies.

¹⁸Etā María Magdala wak miá Jesús ttókatapa ska', tā ichéitō: “Ye' tō Skèképa sué.” Ñies ì kōs ché Jesús tō ie' a, e' pakéneitō Jesús ttókatapa a.

Jesús e' kkaché ittókatapa a

(Mateo 28.16-20; Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49)

¹⁹Eno diwö, e' bule es nañewe tā Jesús ttókatapa tulur ñitā u etkue è a. Ie'pa suane judiowak wökirpa yöki, e' kuekí ie'pa u wékkö wötè'tkèr darèrè. Erè e' bet tā ie'pa tō isué tō Jesús de dur ie'pa shūa. Ie' tō ie'pa shke'wé ttè i' wa:

—iA' senú bèrè!

²⁰Mik e' ché one tā ie' tō iulà ena ichane shka'ule, e' itò kkaché ie'pa a. Etā ittókatapa ttsè'ne buaè tō Skèképa suéne ie'pa tō ttsè'ka. ²¹Ie' tō iskà ché ie'pa a:

—iA' senú bèrè! Wēs ye' Yé tō ye' patkè'bitu ká i' a ie' ttè pakök, es ye' tō a' patkémi ye' ttè pakök.

²²Ie' tō ie'pa wöiké siwá' wa tā ichéitō ie'pa a:

—Wiköl Batse'r kiówa buaè a' tō a' er a. ²³Yi kī íyi sulu nuí tso', ese olo'yé a' tō, e' tā ñies Skèköl tō ilo'yeraè ikí. Yi kī íyi sulu nuí tso', ese kè olo'yane a' wá, e' tā ñies Skèköl kè tō ilo'yepa ikí.

Tomás tō Jesús suéne ttsè'ka

²⁴Jesús ttókatapa dabom eyök kī bö! (12), e' eköl kiè Tomás, e' kiè ñies Dídimó. Ie' kè ku' imalepa tā mik Jesús dè'dur ie'pa shūa etā.

²⁵E' kuekí ie'pa tō iché ie' a:

—Sa' tō Skèképa sué.

Erè Tomás tō ie'pa a iché:

—Ye' kè wá iulà shka'ule clavo wa, e' itò sune, ye' kè wá ye' wák ulatska patkènewá itò a, ye' kè wá ye' ulà patkènewá ichane shka'ule e' a, e' ma ye' kè tō yi ttè kló'wepa yès.

²⁶Ká de pàköl, etā Jesús ttókatapa skà iènene iu a, etā Tomás tso'ñak ie'pa tā. U wékkö wötè'tkèr, erè Jesús skà dedurne ie'pa shūa, tā ichéitō ie'pa a:

—iA' senú bèrè!

²⁷E' ukuökí tā ichéitō Tomás a:

—Be' ulatska patkówa ye' ulà shka'ule a, età isaú. Be' ulà patkówa ye' chane shka'ule e' a. Kè ibikeitsariá bötböt. iklö'ú!

²⁸Età Tomás tö iiüté:

—iBe' dör ye' Blú! iBe' dör ye' Kèköl!

²⁹Jesús tö iché ie' a:

—Be' ye' sué, e' kuékì be' erblé ye' mik. Erè wépa erblé ye' mik, eré kè iwà ye' sune, iayècha buaè esepa!

Yèkkuö i' wà dör i' es

³⁰Ì kè or yi a ese o' tajè Jesús tö ittökatapa wörkì ikkachoie tö yi dör ie', ese kibiie kè kitule yèkkuö i' kì. ³¹Erè yèkkuö i' shtekeyö as a' tö iklö'ù tö Jesús dör Skèköl Alà pairine'bitù idi' wa s'blúie e'. Ñies ishtekeyö as sene michoë dò a' ulà a, a' erblò ie' mik e' wa.

Ittökatapa kul tö Jesús suéne ttsè'ka

21 ¹E' ukuökì tã Jesús e' kkachéne ittökatapa a batsöri kiè Tiberias, e' kkömik. E' pakè dör i' es: ²Ittökatapa ñi dapa'wé ee, e'pa dör Simón Pedro, Tomás (e' kiè ñies Dídimó), Natanael (e' dör ká kiè Caná atë Galilea e' wak), Zebedeo ala'r böi tso'ñak, ñies Jesús ttökatapa skà böi tso'ñak. ³Simón Pedro tö iché ie'pa a:

—Ye' mía nima klö'uk kla' wa.

Ie'pa tö iiüté:

—Sa' mi'keñak be' tã.

Etã ie'pa míyal tã ie' iékarak kanò a. Erè e' nañewe ie'pa kè wã nima klöone yès. ⁴Mik ká ñirketke, etã Jesús demi batsöri kkömik, erè ittökatapa kè wã ijcher tö ie' idir. ⁵Ie' tö ie'pa a ichaké:

—A wépa, ¿a' nima klöne?

Ie'pa tö iiüté:

—Au, kè sa' wã iklöne yès.

⁶Etã ie' iché:

—A' kla' uyó ulà bua'kka kke, etã nima klördaë.

Etã ie'pa tö iyyé tã iwà klöne tajè, kè dè'kaiã ie'pa kì. ⁷Etã ittökata dalër tajè ie' éna, e' tö iché Pedro a:

—iSkèképa Jesús idir!

Mik Simón Pedro tö ittés tö Skèképa Jesús idir, etã bet idatsi' iékanèitö, ie' dur kiparuó è mik kanèblök e' kuékì. Etã ie' e' ppée di' a ulaiklémi dòmi Jesús ska'. ⁸Jesús ttökatapa malepa wã kanò datse batsöri kkömik, kla' wà dekã chiè, e' kuèratse énaena. Ie'pa tso' kukuie batsöri kkò a, cien metro ekkè, e' kuékì ie'pa tö kla' kuèratse. ⁹Mik ie'pa e' yétsã kanò a, etã ie'pa tö isué bö' ñarke, e' kì nima me'r etö. Ñies pan tso'. ¹⁰Etã Jesús tö iché:

—Nima klö'wé a' tö, e' wele tsúbitù.

¹¹Simón Pedro e' iéka kanò a tã ikla' wà deka chiè nima blublu è wa, e' yéttsaitò kã sí kî. Nima dôka cien eyök kî dabom skeyök kî mañatò (153). Nima e' dör tajë, erè ikla' kè butsolone. ¹²Jesús tò ie'pa a iché:

—A' shkó chkök.

Ie'pa wã ijcher tò Skëképa Jesús idir, e' kuëki ie'pa kè wã ie' a ichakine tò ÷be' dör yi? ¹³E' ukuökî tã ie' mîa bö' kkömik tã pan ena nima klò'wéitò blaté méitò ittökatapa a.

¹⁴I' tã mañatökicha Jesús e' kkachéne ittökatapa a ishkenekane e' ukuökî.

Jesús tté Pedro tã

¹⁵Ie'pa chké one tã Jesús tò ichaké Simón Pedro a:

—A Simón, Juan alà, ÷be' éna ye' dalëne, ye' ttökatapa malepa éna ye' dalër, e' tsãta?

Pedro tò iüté:

—A Këképa, be' wã ijcher tò be' dalëne ye' éna.

Jesús tò iché ia:

—E'ma wépa dör ye' icha, esepa kkö'nú ña buaë wës obeja kkö'nukwakpa tò iobejala kkö'neke buaë es.

¹⁶Jesús tò iskà chakéne:

—A Simón, Juan alà, ÷be' éna ye' dalëne?

Pedro tò ie' a iché:

—A Skëképa, be' wã ijcher tò be' dalëne ye' éna.

Jesús tò iché:

—E'ma wépa dör ye' icha, esepa kkö'nú ña buaë wës obeja kkö'nukwakpa tò iobejala kkö'neke buaë es.

¹⁷Jesús tò Pedro a iskà chakéne i' tã ide mañatökicha.

—A Simón, Juan alà, ÷be' éna ye' dalëne?

Jesús tò Pedro a ichaké mañatökicha, e' kuëki Pedro erianekã. Ie' tò Jesús iüté:

—A Skëképa, ì kos jcher be' wã. Be' wã ijcher tò be' dalëne ye' éna.

Jesús tò ie' a iché:

—E'ma wépa dör ye' icha, esepa kkö'nú ña buaë wës obeja kkö'nukwakpa tò iobejala kkö'neke buaë es. ¹⁸Mokî ye' tò be' a iché tò mik be' bak duladula, etã be' wák e' paiöke ena be' mi'ke wé be' wák shkak ee. Erè mik be' dewã wö'kela siarëla, etã be' ulà shulöraë tã o'ka tò be' kî datsi' ieraë tã be' tseramiitò wé be' kè shkak ee.

¹⁹Ttè e' wa Jesús tò iwaché Pedro a tò wës ie' duörawã, e' wa ie' tò Skëköl kîkerakã. E' ukuökî tã Jesús tò iché ia:

—Be' e' tkówã darërë ye' ttökataie këkraë.

Ittökata dalër tajë Jesús éna, e' pakè

²⁰Pedro e' wötrée tò isuë tò Jesús ttökata dalër tajë ie' éna, e' datse ie'pa itökî. Mik Jesús ttökatapa bata chka' ie' tã, etã ittökata e' e' tkésér

tkër Jesús ɔ'mik tã ie' a ichakéitö, “A Skëképa, çyi tö be' wömerattsa?”
 21 Mik Pedro tö isué Jesús ttökata e' datse ie'pa itöki, etã ie' tö Jesús a
 ichaké:

—A Skëképa, be' ttökata datse se' itöki çì tkömi e' tã?

22 Ie' tö iüté:

—Ye' ki ikiane tö ie' at ttsë'ka dò mik ye' döne ekkë, e' tã çwes e' de be'
 yöki? Be' e' tkówa darëre ye' ttökataie kekraë.

23 Ttè e' kuëki Jesús ttökata e' tté tinekã iyamipa shua, tö kè iduòpawa.
 Erë Jesús kè wã iyëne tö kè iduòpawa. É ie' tö iché: “Ye' ki ikiane tö ie' at
 ttsë'ka dò mik ye' döne ekkë, e' tã çwes e' de be' yöki?”

24 Jesús ttökata e' tso' ttè i' pakök a' a, e' tso' ttè i' shtök yëkkuö i' ki.
 Sa' wã ijcher tö ttè i' dör mokjë.

25 Jesús tö ì skà ɔ' taië, e' kos shtópa yëkkuö ki, e'ma ye' iklö'wé tö
 yëkkuö kitule e' kos kè chöpakã kã i' a.